

Svazky obcí jako jedna z forem spolupráce

Zuzana Hubáčková

Bakalářská práce
2007

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav veřejné správy a regionálního rozvoje
akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana HUBÁČKOVÁ**
Studijní program: **B 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Svazky obcí jako jedna z forem spolupráce**

Zásady pro vypracování:

- 1. Na základě literárních pramenů charakterizujte formy spolupráce a vymezte pojem svazky obcí.**
- 2. Na základě průzkumu formulujte základní charakteristiky svazků obcí na území ČR.**
- 3. Zjištěné charakteristiky demonstруйте na svazku obcí mikroregionu Za Moravů.**
- 4. Zhodnoťte účelnost fungování svazku mikroregionu Za Moravů.**
- 5. Na základě zjištění navrhněte další možnosti spolupráce v mikroregionu Za Moravů.**

Rozsah práce: cca 40 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

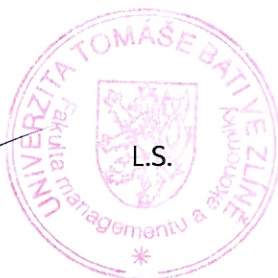
Seznam odborné literatury:

- [1] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- [2] KADEČKA, S. Právo obcí a krajů v České republice. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-794-4.
- [3] WOKOUN, René a kolektiv. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Praha: IFEC, 2001. ISBN 80-86412-08-3.
- [4] RRA. Strategický plán rozvoje mikroregionu Za Moravů. Zlín: RRA, 2000.
- [5] Veřejná správa: Vydává Ministerstvo vnitra.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Jana Jurníková, Ph.D.**
Ústav veřejné správy a regionálního rozvoje
Datum zadání bakalářské práce: **12. března 2007**
Termín odevzdání bakalářské práce: **18. května 2007**

Ve Zlíně dne 12. března 2007

doc. PhDr. Václav Nováček, CSc.
děkan

doc. RNDr. René Wokoun, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Práce se zabývá problematikou spolupráce obcí v oblasti samostatné působnosti. Práce je rozdělena do pěti částí, přičemž první z nich se zabývá popisem územního uspořádání České republiky a postavením obcí v systému ČR. Následující část je věnována možným formám spolupráce mezi obcemi a jejím legislativním vymezením. Třetí část podrobně popisuje nejčastěji volenou formu meziobecní spolupráce „dobrovolný svazek obcí“. V části čtvrté jsou popsány charakteristiky svazků obcí na území ČR. Poslední část je zaměřena na mikroregion Za Moravú jako dobrovolný svazek obcí.

Klíčová slova: obec, dobrovolný svazek obcí, spolupráce obcí, hospodaření, samospráva, mikroregion

ABSTRACT

This work deals with problems of cooperation of municipalities in terms of function of independent. The thesis is divided into the five parts. The first part describes regional layout of the Czech Republic and position municipalities in Czech Republic. The second part is intent on the actual cooperation of municipalities and its legislative conditions. The third etches in voluntary association of municipalities. Then there are described main characteristics of voluntary associations of municipalities in the Czech Republic and the last part is sight on micro-region Za Moravú as a voluntary association of municipalities.

Keywords: Municipality, voluntary association of municipalities, cooperation of municipalities, economy, autonomy, micro-region

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Janě Jurníkové, Ph.D. za odborné vedení, připomínky a rady, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce a dále také pověřeným pracovníkům mikroregionu Za Moravú konkrétně Ing. Petrovi Kuklovi a paní Hráčkové za ochotu a spolupráci.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 OBCE ČESKÉ REPUBLIKY	11
1.1 VÝVOJ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY V ČR	12
1.2 CHARAKTERISTIKA A POSTAVENÍ OBCÍ.....	13
1.2.1 Funkce obce	14
2 FORMY SPOLUPRÁCE OBCÍ	16
2.1 SPOLUPRÁCE OBCÍ NA ZÁKLADĚ SMLOUVY UZAVŘENÉ KE SPLNĚNÍ KONKRÉTNÍHO ÚKOLU	17
2.2 ZAKLÁDÁNÍ PRÁVNICKÝCH OSOB PODLE ZVLÁŠTNÍHO ZÁKONA DVĚMA NEBO VÍCE OBCEMI	18
2.3 SPOLUPRÁCE S PRÁVNICKÝMI A FYZICKÝMI OSOBAMI.....	19
2.4 SPOLUPRÁCE OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY S OBCEMI JINÝCH STÁTŮ	19
3 DOBROVOLNÝ SVAZEK OBCÍ	21
3.1 SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA	21
3.2 ZŘÍZENÍ (DOBROVOLNÉHO) SVAZKU OBCÍ	22
3.3 ORGÁNY SVAZKU OBCÍ.....	24
3.4 PŘEDMĚT ČINNOSTI DOBROVOLNÉHO SVAZKU OBCÍ	24
3.5 MAJETEK DOBROVOLNÉHO SVAZKU OBCÍ.....	25
3.6 HOSPODAŘENÍ DOBROVOLNÉHO SVAZKU OBCÍ	26
3.7 PŘÍJMY A VÝDAJE DOBROVOLNÉHO SVAZKU OBCÍ	27
3.7.1 Příjmy rozpočtu DSO	28
3.7.2 Výdaje DSO	29
3.8 OBČANÉ DSO.....	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
4 DOBROVOLNÉ SVAZKY OBCÍ V ČR	32
4.1 VNITŘNÍ OMEZENÍ ROZVOJE MALÝCH OBCÍ.....	32
4.2 VNĚJŠÍ OMEZENÍ ROZVOJE MALÝCH OBCÍ	33
4.3 INTENZITA A EFEKTIVNOST MEZIOBECNÍ SPOLUPRÁCE	35
4.4 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY SVAZKŮ OBCÍ.....	36
4.5 SVAZKY OBCÍ V POZICI MIKROREGIONU	38
4.5.1 Monitoring mikroregionů.....	39
5 MIKROREGION ZA MORAVÚ	40

5.1	CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ.....	40
5.2	PŘEDMĚT ČINNOSTI MZM.....	42
5.3	MAJETEK SVAZKU OBCÍ MZM	44
5.4	HOSPODAŘENÍ SVAZKU OBCÍ MZM.....	44
5.5	STRATEGIE ROZVOJE MZM	45
5.6	VYHODNOCENÍ ČINNOSTI DSO ZA MORAVÚ (MZM)	46
5.7	DOPORUČENÍ PRO DALŠÍ SPOLUPRÁCI V MZM	48
	ZÁVĚR.....	49
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	51
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	53
	SEZNAM OBRÁZKŮ	54
	SEZNAM TABULEK.....	55
	SEZNAM PŘÍLOH.....	56

ÚVOD

Pro Českou republiku je charakteristická rozdrobená sídelní struktura, která má významný dopad na kvalitu životní úrovně obyvatel malých venkovských obcí, které mají nižší úroveň odborných znalostí, přístupu k nim a možností zajišťování rozvojových projektů. V ČR existuje mnoho malých obcí s počtem do 2000 obyvatel, které tvoří téměř 90 % z celkového počtu obcí v republice. A právě tyto menší obce se nejčastěji setkávají kvůli své velikosti s různými problémy při zajišťování ekonomického rozvoje svého území a při péči o potřeby svých občanů, které jsou mnohdy ve veřejném zájmu a obec je povinna tyto veřejné statky zabezpečit. Jedna z cest vedoucích ke zlepšení situace je spolupráce „postížených“ subjektů formou „Dobrovolného svazku obcí“. Sdružování subjektů se společnými zájmy a cíly je významným evropským trendem, který se ve značné míře prosazuje i v České republice.

Dobrovolné svazky obcí aktivují a koordinují všechny ekonomické, kulturní a společenské subjekty tak, aby byl využit přirozený potenciál celého regionu. Stále více se stávají jedním

z hlavních pilířů regionálního rozvoje. Jejich vznik na daném území je velmi důležitý pro potenciální realizaci akcí, jejichž význam přesahuje jednu obec. Hlavním cílem založení by mělo být společné řešení problémů z více oblastí, kterými mohou být například cestovní ruch, životní prostředí, zemědělství, infrastruktura, ekonomický rozvoj, rozvoj lidských zdrojů, apod.

Atraktivita tématu „*Svazky obcí jako jedna z forem spolupráce*“ se skrývá ve slově **spolupráce**. Už jen fakt, že mohou obce spolupracovat na základě zákona, je velkým posunem v rozvoji venkovských oblastí České republiky, které doposud neměly moc šancí postoupit kupředu.

Při hledání vhodných pramenů k této práci se mi nepodařilo nalézt ani jeden, který by se hlouběji věnoval problematice dobrovolných svazků obcí. Všechny získané informace se této možnosti meziobecní spolupráce dotýkaly pouze okrajově, případně byly uvedeny v souvislosti s některým z programů podpory rozvoje venkovských oblastí. Proto bych se ve své práci chtěla pokusit zpracovat podrobnější pohled na dané téma.

Z toho důvodu jsem za cíl zvolila popsat legislativní podmínky meziobecního sdružování v České republice, se zaměřením na formu dobrovolného svazku obcí v rámci teoretické části. V praktické části jsem se nejdříve zaměřila na svazky obcí v celé ČR a následně jsem přešla ke konkrétnímu svazku obcí (Mikroregion Za Moravú) na němž jsem se snažila ukázat, jak svazek může fungovat a co by případně mohl zlepšit.

V práci byly použity metody studia a obsahové analýzy odborné literatury a příslušné legislativy, terénní sběr informací a řízený rozhovor s představitelem Dobrovolného svazku obcí Za Moravú. Získané informace byly srovnávány s teoretickými poznatky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OBCE ČESKÉ REPUBLIKY

Historie sídelní sítě České republiky sahá poměrně hluboko do minulosti. Většina dnes existujících sídel pochází z období raného až vrcholného středověku, sídla v úrodných oblastech však mnohdy i z dob podstatně starších. Zhruba do konce 16. století bylo osídlování území dnešního Česka ukončeno a i přes vznik a zánik některých sídel v dalších stáletích se sídelní síť zachovala v podobě, jakou měla v období po třicetileté válce.[3]

Pro Českou republiku je charakteristická rozdrobená sídelní soustava, jež je výsledkem již zmíněnému historickému vývoji. Od roku 1961, kdy bylo registrováno na území ČR 8 726 obcí, se jejich počet neustále snižoval. Hlavním důvodem bylo administrativní snižování počtu malých venkovských obcí, které se rozhodli sloučit s jinou malou obcí, nebo se připojili k jiné obci, aby byly schopny efektivně zajišťovat veškeré jim svěřené povinnosti. K nejvýraznějšímu snížení počtu obcí došlo mezi lety 1970 - 1980, kdy celkový počet poklesl takměř o třetinu ze 7 511 na 4 778. Toto období je známé jako období „střediskových obcí“.

Nejnižší stav nastal v roce 1990, kdy na území ČR existovalo úředně registrovaných přibližně 4 100 obcí. Tento stav byl výsledkem nadměrným slučováním území za posledních deset let. Po tomto období přišel obrat a počet obcí se opět začal zvyšovat. Obce se začali vracet k trendu 70. let. Mnoho menších vesnic, jejichž obyvatelům se nelíbilo sloučení do střediskových obcí, se opět osamostatnilo. V prvním roce takto „nově“ vzniklo 1 668 obcí, v dalším ještě 329. Mezi lety 1992 – 93 přibyla další téměř stovka osamostatněných obcí. Od roku 1994 se počet obcí ustálil a v současné době je počet 6 248. Ve srovnání s většinou ostatních evropských zemí je u nás velice nízký průměrný počet obyvatel na jednu obec (1 640).

Rozdíly v sídelní struktuře a míře urbanizace se odrážejí v rozložení obyvatelstva dle velikostních skupin obcí a průměrné velikosti obce, které se v jednotlivých regionech značně liší. Z následující tabulky (Tab.1) je na první pohled patrné, že v ČR převažuje venkovské osídlení. Celkem 60% sídel se řadí do kategorie malých obcí, tedy obcí s méně než 500 obyvateli. Žije v nich sice jen kolem 8% obyvatel, ale spravují 36% území ČR. Pokud zahrneme sídla do 2000 obyvatel, dostaneme se k 90% podílu na celkovém počtu sídel, 25% podílu na celkovém počtu obyvatel a 74% podílu na rozloze ČR. **Obce do 2000 obyvatel tak spravují téměř ¾ státního území a dle zákona o obcích odpovídají za jeho**

komplexní rozvoj, což je úkol velice zodpovědný. Už z tohoto důvodu by měla být problematika malých obcí věnována dostatečná pozornost.[4]

Tab. 1 Velikostní struktura obcí v České republice k 1.1.2001 a k 31.12.2006

Počet obyvatel	Počet obcí		Počet obcí v %		Celkový počet obyvatel		Celkový počet obyvatel v %	
	2001	2006	2001	2006	2001	2006	2001	2006
do 199	1 648	1 614	26,30	25,83	203 640	197 865	1,98	1,93
200-499	2 043	2 017	32,60	32,27	663 848	655 165	6,45	6,39
500-999	1 283	1 302	20,50	20,84	895 275	910 087	8,69	8,88
1 000-1 999	657	671	10,50	10,74	910 062	929 167	8,84	9,06
2000-4999	367	376	5,90	6,02	1 134 947	1 139 318	11,03	11,11
5000-9999	128	138	2,00	2,21	888 274	939 382	8,63	9,16
10 000-19 999	68	68	1,10	1,08	960 339	954 239	9,33	9,31
20 000-49 000	42	41	0,70	0,65	1 246 442	1 197 676	12,11	11,68
50 000-99 999	17	17	0,30	0,27	1 243 485	1 206 676	12,08	11,77
Nad 100000	5	5	0,08	0,09	2 146 621	2 121 585	20,86	20,70
ČR celkem	6 258	6248	100,0	100,0	10 292 933	10 251 079	100,0	100,0

Zdroj: Český statistický úřad, www.czso.cz

1.1 Vývoj územní samosprávy v ČR

První známky vzniku územní samosprávy jako zcela nového institutu se v naší historii datují poprvé kolem roku 1849. Byl to jeden z výsledků revolučních událostí roku 1848, jež znamenaly konec feudálního absolutismu a jeho nahrazení konstituční monarchií na území českých zemí. Samosprávné postavení obcí jako „územních samosprávných společenství občanů“ bylo zakotveno v tzv. prozatímním obecním zákoně č. 170/1849 ř. z. obsahující tezi, podle níž *je základem svobodného státu svobodná obec*.

Na přelomu 19. a 20. století platila na území dnešní ČR tzv. Prosincová ústava z roku 1867. Nahrazena byla roku 1918 prozatímní ústavou, jež ani po několika novelizacích problematiku územní samosprávy nijak neřešila.

Právní úprava obecní samosprávy byla u nás až do roku 1945 uplatňována v různých podobách. Od tohoto roku byla OS nahrazena činností národních výborů. Ty byly trvale zakotveny v ústavě z roku 1948 jako územní orgány státní moci a správy. Tato ústava znamenala likvidaci parlamentní demokracie i územní samosprávy.

Národní výbory vykonávaly svou činnost na našem území celých 40 let, kdy na sklonku roku 1990 nastal důležitý mezník ve vývoji územní veřejné správy. Stalo se jím přijetí ústavního zákona č. 294/1990 Sb. Ústavní zákon zrušil soustavu národních výborů a obnovil ústavní zakotvení samosprávy obcí.

Zavedení obecního zřízení v roce 1990¹ bylo nejenom novým institucionálním uspořádáním samosprávy obcí a měst, ale znamenalo také zásadní změnu vlastnických poměrů. Zejména po přijetí zákona o majetku obcí².

Poslední největší změnou prošla právní úprava obecního zřízení v roce 2000, kdy proběhla se vznikem 14 vyšších územně samosprávných celků I. fáze reformy územní veřejné správy. Na konci roku 2002 proběhla II. fáze této reformy, jejímž cílem bylo ukončení činnosti okresních úřadů k 31. 12. 2002. Významná část jejich kompetencí je přenesena na 205 obcí s rozšířenou působností, které zahájily svou činnost od 1. 1. 2003. S I. fází reformy přišel i nový zákon č.128/2000 o obcích - obecním zřízení (dále jen ZO), který přináší novinky nejen v oblasti spolupráce obcí.

S rozvojem společnosti jde samozřejmě kupředu i rozvoj legislativy a tak již dnes známe nový návrh Ministerstva vnitra, jež představuje novou formu meziobecní spolupráce.

1.2 Charakteristika a postavení obcí

Postavení obce jako územního samosprávného celku je založeno v hlavě sedmé Ústavy České republiky o územní samosprávě. V souladu s čl. 99 Ústavy ČR jsou obce „základními územními samosprávnými celky“, které podle čl.100 představují „územní společenství občanů, která mají právo na samosprávu“, přičemž „Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku“. [1] V demokratických zemích má tedy obec postavení územního samosprávného společenství, tedy nestátního subjektu.

Obec jako základní územně samosprávný celek:

- a) je reprezentantem veřejných zájmů, zájmů občanů a ostatních subjektů (firem) daného územního společenství,
- b) pečuje o všestranný sociálně ekonomický rozvoj svého území a o potřeby občanů, které jsou ve veřejném zájmu, tzn. zabezpečování veřejných statků. Dbá zejména o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb občanů v oblasti bydlení, ochrany a zlepšování zdraví, dopravy, výchovy, vzdělání, kulturního rozvoje, ochrany veřejného pořádku, informovanosti občanů apod.,

¹ Zákon č. 367/1990 Sb.

² Zákon č. 172/1991 Sb.

- c) zabezpečuje veřejné služby (veřejné statky) pro své občany. Může k tomu zřizovat neziskové organizace, tzn. organizační složky obce, a příspěvkové organizace a obecně prospěšné společnosti. Tyto organizace může zakládat i s jinými subjekty, např. s jinými obcemi pro společné zabezpečování veřejných statků,
- d) je samostatným ekonomickým subjektem – v ČR tzv. právnickou osobou, má právní subjektivitu (tj. je autonomní ve svém rozhodování)
- e) může zakládat obecní podniky, může vkládat svůj majetek do společných podniků zakládaných společně s jinými obcemi nebo se soukromým sektorem pro zabezpečování polotržních a tržních statků,
- f) může být členem sdružení obcí, což bývá využito pro společném zabezpečování lokálních veřejných statků, když je tato produkce hospodárnější, může se tedy stát členem dobrovolných svazků obcí apod.,**
- g) musí mít určitou finanční suverenitu (hospodaření se svým rozpočtem),
- h) v mezích zákona je nositelem veřejné moci (vydávání obecně závazných vyhlášek),
- i) schvaluje územní plán obce a plán rozvoje obce.

Z výše uvedeného lze tedy vyvodit **základní znaky** obce a to:

- 1) vlastní **území** (představuje územní základ obce – katastr)
- 2) **obyvatelstvo** obce (personální základ obce)
- 3) vystupování v právních vztazích svým jménem – **právní subjektivita** (právní základ)
- 4) **vlastní majetek a hospodaření podle vlastního rozpočtu** (ekonomický základ)

1.2.1 Funkce obce

Obec plní funkce vymezené příslušným zákonem, v ČR je to zákon o obcích (§ 35, 84, 85), se především jedná o vlastní samosprávní funkci obce, v ČR tzv. **samostatnou působnost** a to v záležitostech, o kterých může obec samostatně rozhodnout, tzn., že zákon ji vymezil určité pravomoci. Obec jako územní společenství občanů má právo na samosprávu, právo samostatně rozhodovat – a to ve věcech územní samosprávy prostřednictvím volených orgánů obce – např. zastupitelstvo obce, které má v samostatné působnosti vy-

hrazeno určité pravomoci. Do samostatné působnosti obce patří spravování záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejich občanů, pokud nejsou svěřeny zákonem krajům, nebo nejde-li o výkon přenesené působnosti.

Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále také pečuje v souladu s místními předpoklady a zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde však především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Obec dále vykonává tzv. *přenesenou působnost* v rámci jejího vykonávání i výkonu státní správy v tzv. smíšeném modelu místní správy. Tuto působnost vykonávají výkonné orgány obcí (obecní rada) a jsou v této činnosti podřízeny a kontrolovány orgány státní správy (obecní úřad vykonává v přenesené působnosti státní správu v rozsahu vymezeném zákonem o obcích). [3]

2 FORMY SPOLUPRÁCE OBCÍ

Zákon o obcích dává obcím možnost vzájemně spolupracovat, a to při realizaci a plnění veřejnoprávních úkolů v rámci výkonu samostatné působnosti. Právo vytvořit sdružení přiznává obcím také **Evropská charta místní samosprávy**, která je pro Českou republiku závazná. Děje se tak v článku 10 – Právo místních orgánů na sdružování:

- Místní orgány jsou oprávněny při výkonu svých funkcí spolupracovat, případně se v mezích zákona sdružovat s jinými místními orgány za účelem zabezpečování záležitostí společného zájmu.
- Právo místních orgánů stát se členem sdružení, která chrání a rozvíjejí jejich společné zájmy, resp. mezinárodního sdružení místních orgánů, musí být uznáno každým státem. [4]

Dalším významným mezinárodním dokumentem je **Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady**.

Samotná vnitrostátní spolupráce obcí může dle současné právní úpravy (§ 46 ZO) probíhat:

- *na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu,*
- *zakládáním právnických osob podle zvláštního zákona dvěma nebo více obcemi*
- *na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí (dále jen svazek obcí či DSO), jemuž je v zákoně věnována největší pozornost.*

Zákon o obcích taktéž upravuje spolupráci obcí i s jinými subjekty než obcemi na území ČR i mimo něj:

- spolupráce s právnickými a fyzickými osobami
- spolupráce s obcemi jiných států

Před charakterizováním jednotlivých způsobů spolupráce obcí je nutné osvětlit několik pojmů, jež při vymezení způsobu spolupráce obcí nastávají. V první řadě se jedná o případy, v nichž se obce sdružovat nemohou.

Zákon o obcích vymezení pravidel pro spolupráci mezi obcemi neprovádí pouze tzv. **pozitivně**, jak to lze dovolit z jeho ust. § 46, ale dále toto vymezení upřesňuje ještě tzv. **negativně**, tj. výslovným doplňujícím uvedením režimů, které na spolupráci mezi obcemi aplikovat nelze. Jmenovitě je vyloučeno:

- a) Obce se nemohou sdružovat podle předpisů o sdružování občanů³. Přestože je obec seskupením občanů a vystupuje a plní úkoly v jejich zájmu, je hlavně samostatným právním subjektem s postavením právnické osoby. Z tohoto důvodu není možné, aby měla stejné sdružovací právo tak, jak s ním platná právní úprava počítá pro „jednotlivé“ občany.
- b) Dále nemůžeme použít ani ustanovení občanského zákoníku o zájmových sdruženích právnických osob o smlouvě o sdružení⁴. Tyto formy jsou určeny především pro subjekty soukromého práva, nikoli tedy pro obce, které jsou právnickými osobami práva veřejného.

Dále je nutné poukázat na fakt, že sdružování obcí není totéž co jejich sloučení. Na rozdíl od **sdružování obcí je jejich sloučení dáno vznikem nového území**.

2.1 Spolupráce obcí na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu

V režimu spolupráce na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu hovoříme o novém způsobu spolupráce mezi obcemi, jež přinesla současná právní úprava ZO (dle §46).

Právním podkladem spolupráce je veřejnoprávní smlouva (dohoda). Tuto můžeme vymezit jako dvoustranný či vícestranný správní úkon (§ 46 ZO předpokládá vytváření, resp. zakládání právnických osob obcemi v samostatných právních režimech). Lze ji uzavřít jak na dobu určitou, tak na dobu neurčitou. Z této smlouvy však nevzniká žádná právnická osoba. Smlouva musí být v písemné podobě a předem schválena zastupitelstvy všech obcí, které jsou smluvními stranami, ještě před jejím podpisem, jinak je neplatná. Další důležitou zásadou je však skutečnost, že smluvními stranami musí být pouze obce.

³ Zákon č.83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů

Ve smlouvě je nutné i přesné označení jejich účastníků. Jelikož právní úprava koncipuje danou smlouvu jako smlouvu mezi obcemi, platí, že jako účastníci smluvních vztahů musí vždy vystupovat „obec“ svým jménem.

V otázce majetku a jeho následného vypořádání počítá zákon s tím, že si smluvní strany předem ujednájí vstupy i případné podíly na majetku získaném společnou činností. Pokud tak není ujednáno, jsou podíly na majetku získané společnou činností stejné.

Co do závazků smluvních stran ve vztahu ke třetím osobám, platí do jisté míry stejná pravidla jako v úpravě majetku a jeho rozdělení. Tedy že ze závazku vůči třetím osobám jsou účastníci smlouvy zavázáni společně a nerozdílně, není-li ve smlouvě stanoveno jinak

*Podle ZO, § 48 odst. 2 jsou obsahem smlouvy tyto povinné **náležitosti**:*

- a) označení účastníků smlouvy,
- b) vymezení předmětu smlouvy a jeho rozsahu,
- c) práva a povinnosti jednotlivých účastníků smlouvy,
- d) způsob využití stavby po jejím dokončení, je-li stavba předmětem smlouvy,
- e) způsob odstoupení účastníků od smlouvy a vypořádání části jejich majetku.

„Tyto monofunkční svazky jsou relativně nestabilní a po splnění úkolu pro který byly zřízeny např. po realizaci stavby vodovodu, kanalizace atd. se často rozpadají. Tendence vytvářet svazky tohoto druhu má klesající úroveň.“[18]

2.2 Zakládání právnických osob podle zvláštního zákona dvěma nebo více obcemi

Tato forma spolupráce mezi obcemi se realizuje zakládáním právnických osob podle zvláštního zákona, kterým je **obchodní zákoník**⁵. Tady potom, a to v souladu s ust. § 23 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, přichází v úvahu zakládání a provozování společně založených akciových společností či společností. Na rozdíl od zbylých forem spolupráce, kdy bližší podmínky spolupráce upravuje samotný

⁴ Zákon č.40/1064 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁵ Zákon č.513/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů

ZO, je v tomto třetím případě nutno vycházet ve všech otázkách z právní úpravy obchodního zákoníku.

2.3 Spolupráce s právníckými a fyzickými osobami

Podle ustanovení § 54 ZO na spolupráci mezi obcemi a fyzickými a právníckými osobami v občanskoprávních vztazích lze použít ustanovení občanského zákoníku o zájmových sdruženích právníckých osob a o smlouvě o sdružení. Jedná se tedy o spolupráci, kdy **na straně jedné stojí obce a na straně druhé fyzické a právnícké osoby.**

Formami spolupráce pak může být:

- a) **zájmové sdružení právníckých osob** - tato forma je využitelná pouze pro spolupráci obcí a toliko právníckých osob, zřízené zájmové sdružení je pak právníckou osobou,
- b) **spolupráce na základě smlouvy o sdružení** – tato forma je využitelná pro všechny výše zmíněné subjekty, nicméně na straně druhé sdružení založená touto smlouvou nejsou právníckými osobami a nedisponují právní subjektivitou.

2.4 Spolupráce obcí České republiky s obcemi jiných států

Obce mohou mimo meziobecní spolupráce v rámci ČR na základě ZO (§ 55) vyvíjet také přeshraniční spolupráci, což znamená, že mohou spolupracovat s obcemi jiných států a být členy mezinárodních sdružení místních orgánů. Tato spolupráce je možná pouze tehdy, stejně jako u spolupráce s obcemi téhož státu, když obce spolupracují při plnění úkolů **v rámci výkonu samostatné působnosti obcí.**

Další možnou formou spolupráce s obcemi jiných států je **spolupráce mezi svazky obcí.** Opět musí jít o spolupráci při výkonu samostatné působnosti, za podmínky, že obsahem spolupráce mohou být jen ty činnosti, které jsou předmětem činnosti svazku obcí, který smlouvu o vzájemné spolupráci uzavřel.

Mezinárodní spolupráce na úrovni místní samosprávy je tedy představována:

- možností spolupráce obcí s obcemi jiných států
- možností spolupráce svazku obcí se svazky obcí jiných států

Mezinárodní spolupráce je možná stejně jako u svazků obcí v rámci ČR pouze na základě smlouvy mezi zúčastněnými obcemi nebo DSO, které mají zájem o spolupráci. Smlouva musí mít písemnou formu a musí být předem schválena zastupitelstvem zúčastněné obce (obdobně i u spolupráce svazku obcí bude třeba souhlasu zastupitelstev všech obcí sdružených ve svazku). Pokud smlouva tyto požadavky nesplňuje, je absolutně neplatná.

Ke smlouvě o spolupráci, na jejímž základě má vzniknout právnická osoba anebo členství v již existující právnické osobě, se vyžaduje předchozí **souhlas Ministerstva vnitra**. Odepření souhlasu je možné, jen je-li smlouva v rozporu se zákonem nebo mezinárodní smlouvou, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena, anebo s vážným zahraničně politickým zájmem státu. Ministerstvo vnitra vydá souhlas po předchozím projednání s Ministerstvem zahraničních věcí.

Písemná smlouva musí splňovat určité náležitosti tudíž musí obsahovat následující údaje:

- c) názvy a sídla účastníků smlouvy,
- d) předmět spolupráce a způsob jejího financování,
- e) orgány a způsob jejich ustavování,
- f) dobu, na kterou se smlouva uzavírá.

3 DOBROVOLNÝ SVAZEK OBCÍ

Další forma spolupráce mezi obcemi spočívá v oprávnění obcí být členem dobrovolného svazku obcí, a to za účelem ochrany a prosazování společných zájmů. Tuto formu spolupráce znala i předchozí právní úprava postavení obcí (zavedla ji novela č. 302/1992 Sb.), avšak předmětem jejich činnosti mohly být pouze taxativně vymezené pravomoci.

V této době bylo postavení svazků obcí, jejich vznik a zánik upraveny občanským zákoníkem. Podle něj mohly obce utvářet i zájmová sdružení právnických osob. Na tato sdružení se však nevztahovala ustanovení platná pro DSO.

Na svazky obcí mohla obec převést svůj majetek včetně finančních prostředků pouze v takovém rozsahu, v jakém byli na svazek přeneseny činnosti. Zákon o obcích dále stanovil pravidla pro sestavování rozpočtu a hospodaření svazku včetně vedení účetnictví. Neobsahoval žádné ustanovení, podle kterého by majetek převedený na svazek obcí zůstal ve vlastnictví obce.

3.1 Současná právní úprava

Současná právní úprava (§49 až §53 ZO) je více podrobnější a některé aspekty sledované problematiky upravuje jinak. Jak plyne z názvu “dobrovolný svazek obcí” je členství v těchto svazcích pouze právem nikoli povinností obcí. Členství ve svazku vzniká při jeho vytváření nebo v případě, kdy obec vstupuje do již existujícího svazku pod podmínkou, že je svazkem přijata. Jak vyplývá z těchto podmínek, členem svazku mohou být pouze obce. O vytvoření svazku obcí, popřípadě o vstupu do již existujícího svazku rozhoduje zastupitelstvo příslušné obce.

Tyto principy zavedl nový zákon o obcích č.128/2000 Sb. Nicméně ke dni účinnosti tohoto zákona vyvíjela činnost řada svazků obcí, zřízených podle předchozí právní úpravy, na což musel zákon č. 128/2000 Sb. reagovat. Učinil tak ve svých přechodných ustanoveních, kde v ust. § 153 uložil přizpůsobit právní režim “stávajících” svazků obcí nové právní úpravě, a to nejpozději do 31. 12. 2001. Svazky obcí byly podle předchozí právní úpravy zakládány ve formě zájmových sdružení právnických osob podle úpravy obsažené v občanském zákoníku, což však již dnes současná právní úprava nepřipouští, ba přímo vylučuje (§ 47 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb.), a mimo to měly tyto svazky značně omezený prostor pro předmět své činnosti. Nicméně jejich postavení bylo významné, a proto bylo žádoucí vy-

tvořit právní prostor pro pokračování v jejich činnosti, přirozeně však s požadavkem přizpůsobit svůj právní režim nové právní úpravě. Právě pro tyto účely byl stanoven termín do 31. 12. 2002. [2]

Svazky obcí mají postavení právnických osob (stejně jako v předchozí úpravě). Svazky tedy v právních vztazích vystupují svým jménem, nesou odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících a samostatně hospodaří s příslušným majetkem.

DSO jsou zřizovány pro účely veřejnoprávních funkcí samosprávného charakteru. Jejich zabezpečení sice přísluší obcím samotným, avšak daleko účelnější se jeví jejich „společné“ zabezpečování prostřednictvím účelně zřízeného „integrovaného“⁶ subjektu.

Z tohoto pohledu je třeba uvést, že u subjektů jako svazků obcí se jedná o subjekty značně specifické. U DSO se nejedná o subjekty státní správy ani o subjekty územní samosprávy. „Tzn., že DSO jsou specifické, svébytné subjekty výkonu vybraných veřejnoprávních úkolů.“ [7]

Rozdíl mezi DSO a samotnými „členskými“ obcemi lze spatřovat v tom, že obce jako subjekty veřejné správy jsou zákonem zřizovány, kdežto **DSO jsou** subjekty výkonu veřejné správy **zřizované na základě zákona a v jeho mezích**.

3.2 Zřízení (dobrovolného) svazku obcí

DSO jsou zřizovány smlouvou o vytvoření DSO, kterou musí schválit zastupitelstva příslušných obcí. Zde se jedná o veřejnoprávní smlouvu typu koordinačního⁷. V praxi se nejčastěji setkáváme s názvem „zakladatelská smlouva“. V tomto dokumentu jsou vyjmenovány všechny obce a jejich zástupci, kteří smlouvu podepisovali. Dále je uveden název DSO, jeho sídlo, vymezení předmětu činnosti a orgány svazku obcí, jež jsou blíže upraveny ve schválených stanovách. Ty jsou obligatorní (povinnou) a velice podstatnou součástí - přílohou smlouvy o vytvoření svazku obcí. Zákon proto stanoví základní obligatorní náležitosti, které musí každé stanovy obsahovat.

Ve stanovách musí být tedy obsaženy povinně tyto údaje (§ 50 odst. 2,ZO):

⁶ Průcha, P., Pomahač, R.: Lexikon správní právo, str. 520

⁷ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, Část V. Veřejnoprávní smlouvy

- a) název a sídlo členů svazku obcí,
- b) název a sídlo svazku obcí a předmět jeho činnosti,
- c) orgány svazku obcí, způsob jejich ustavování, jejich působnost a způsob jejich rozhodování,
- d) majetek členů svazku obcí, který vkládají do svazku obcí,
- e) zdroje příjmů svazku obcí,
- f) práva a povinnosti členů svazku obcí,
- g) způsob rozdělení zisku a podíl členů na úhradě ztráty svazku obcí,
- h) podmínky přistoupení ke svazku obcí a vystoupení z něj, včetně vypořádání majetkového podílu,
- i) obsah a rozsah kontroly svazku obcí obcemi, které svazek obcí vytvořily.

Obec je dle § 51 ZO návrhem smlouvy vázána ode dne jeho schválení zastupitelstvem obce do dne stanoveného pro přijetí návrhu smlouvy, pokud jiná obec, které je návrh smlouvy určen, jej neodmítne před uplynutím lhůty pro přijetí návrhu.

Smlouva je účinná dnem přijetí jejího návrhu všemi účastníky, není-li ve smlouvě stanoveno jinak. Smluvní strany si mohou ve smlouvě ujednat jiný termín nastoupení účinků této smlouvy. To by mohlo být praktické zejména v případě smlouvy o vytvoření DSO a to kvůli předepsanému režimu jejich rozpočtového hospodaření.

O právní způsobilosti svazku obcí, jeho registraci, zrušení a zániku platí zvláštní zákon (občanský zákoník § 20i a 20j), kde se praví, že sdružení je právnickou osobou, jež odpovídá svým majetkem za nesplnění svých povinností a dále, že sdružení nabývá právní způsobilosti zápisem do registru sdružení vedeného u krajského úřadu (před reformou veřejné správy u okresního úřadu) příslušného podle sídla sdružení.

Do příslušného registru se musí uvést povinné údaje jako název a sídlo sdružení, předmět činnosti, orgány, kterými toto sdružení jedná a jména osob oprávněných vykonávat působnost sdružení. K návrhu na zápis svazku do registru musí být přiložena zakladatelská smlouva. Návrh podává osoba zmocněná zakladateli k uskutečnění zápisu do registru.

Pro zrušení svazku obcí a jeho zánik platí obdobně ustanovení § 20j občanského zákoníku, tj. sdružení zaniká výmazem z registrace u krajského úřadu

3.3 Orgány svazku obcí

Tak jako každý veřejnoprávní subjekt, má i DSO orgány, které řídí činnost svazku a také se jeho činnost kontrolují. Podle počtu členských obcí a také podle jejich dohody, jsou jednotlivé orgány zřizovány.

Orgány, které jsou zřizovány vždy bez ohledu na výše zmíněné podmínky jsou:

- **valné shromáždění (valná hromada)** – Představuje nejvyšší orgán svazku a je tvořena statutárními zástupci všech členských obcí svazku.
- **správní výbor (správní rada)** – Plní funkci výkonného orgánu svazku obcí - realizuje usnesení valného shromáždění.
- **předseda (popř. místopředseda)** – Je oprávněn zastupovat svazek obcí navenek samostatně v intencích cílů schválených valným shromážděním; je oprávněn k uzavírání obchodních případů a k uzavírání, změnám a ukončování pracovně právních vztahů jen s předchozím souhlasem správního výboru.
- **Revizní komise (dozorčí rada)** – Tento orgán je představitelem kontrolního orgánu a v jeho pravomocích je zahrnuta kontrola hospodaření svazku obcí.

Dále se můžeme ve stanovách jednotlivých DSO setkat s orgány jako smírčí komise, tajemník apod.

3.4 Předmět činnosti dobrovolného svazku obcí

Předmětem činnosti svazku obcí podle § 50, odst. 1, zákona o obcích mohou být zejména:

- a) úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a péče o zvířata,
- b) zabezpečování čistoty obce, správy veřejné zeleně a veřejného osvětlení, shromažďování a odvozu komunálních odpadů a jejich nezávadného zpracování, využití nebo zneškodnění, zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod,
- c) zavádění, rozšiřování a zdokonalování inženýrských sítí a systémů veřejné osobní dopravy k zajištění dopravní obslužnosti daného území,
- d) úkoly v oblasti ochrany ovzduší, úkoly související se zabezpečováním přestavby vytápění nebo ohřevu vody tuhými palivy na využití ekologicky vhodnějších zdrojů tepelné energie v obytných a jiných objektech ve vlastnictví obcí,
- e) provoz lomů, pískoven a zařízení sloužících k těžbě a úpravě nerostných surovin,

- f) správa majetku obcí, zejména místních komunikací, lesů, domovního a bytového fondu, sportovních, kulturních zařízení a dalších zařízení spravovaných obcemi.

Těchto šest činností ve kterých mohou obce mezi sebou spolupracovat prostřednictvím DSO je pouze demonstrativní, tzn., že obce mohou mezi sebou ujednat i plnění jiných činností z oblasti samostatné působnosti obcí. Navíc zákon nevylučuje, že obec nemůže být členem různých svazků pro různé účely.

Naproti tomu předmětem činnosti DSO nemohou být záležitosti týkající se výlučně suverenity obce, jako je stanovení programu rozvoje územního obvodu obce, schvalování rozpočtu, organizační uspořádání obce, vydávání právních předpisů obce apod. [1]

3.5 Majetek dobrovolného svazku obcí

Vlastnictví majetku je důležitým předpokladem fungování jakéhokoliv subjektu, tedy také svazku obcí. Znamená svobodu v rozhodování o jeho využívání a je rovněž předpokladem pro získání úvěru jako formy ručení za závazky. [5]

Otázky majetku dobrovolného svazku obcí řeší **§ 38 zákona č. 250/2000 Sb.** o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Podle odstavce 1 můžeme majetek rozdělit na:

- 1) *majetek, který ze svého vlastního majetku vložily do svazku obcí jeho členské obce,*
- 2) *majetek, který svazek obcí získal vlastní činností.*

Majetek, který byl do svazku obcí vložen členskými obcemi, zůstává nadále ve vlastnictví daných obcí. Orgány svazku s ním mohou nakládat pouze do té míry, jakou na něj členské obce přenesly majetkovými právy podle stanov svazku obcí. Majetková práva k vlastnímu majetku obcí, která jsou vyhrazena obecnímu zastupitelstvu⁸, nelze převést na orgány svazku obcí.

⁸ § 85 zákona č. 128/2000 Sb.

Existují případy, ve kterých byl rozhodnutím o privatizaci majetek státu bezúplatně převeden na zájmová sdružení právnických osob. Členy těchto sdružení jsou pouze obce. Jejich majetek⁹ je nedělitelný a zůstává ve vlastnictví sdružení po celou dobu jeho trvání.

Na majetek svazku obcí můžeme nahlížet ve dvou časových intervalech. Svazky obcí vzniklé do 31. prosince 2000 mohou hospodařit s majetkem nabytým převodem od členských obcí, vlastním hospodařením před 31. prosincem 2000, na základě privatizačního projektu, darem nebo vlastní činností po 31. prosinci 2000. Ze zákona nevyplývá, že by takto získaný majetek zůstával vlastnictvím členských obcí. Majetek získaný vlastní činností svazku obcí je po dobu existence svazku obcí v jeho vlastnictví. Svazek dále hospodaří s majetkem, který do svazku ze svého vlastního majetku vložily jeho členské obce po 31. prosinci 2000. Ten už ovšem zůstává ve vlastnictví obce, která tento majetek do svazku vložila. Můžeme tedy říci, že svazek obcí od 1. ledna 2001 hospodaří jak s majetkem ve svém vlastnictví, tak s majetkem, který byl do svazku vložen jeho členskými obcemi a nadále zůstává v jejich vlastnictví. Dalším možným způsobem získání majetku může být samozřejmě také jeho zakoupení svazkem obcí. [6]

3.6 Hospodaření dobrovolného svazku obcí

Základní právní normou, kterou se řídí sestavování rozpočtu územně samosprávných celků a tedy také DSO, je **zákon 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů**, tzv. malá rozpočtová pravidla. Tento zákon upravuje nejen tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtu, ale stanoví také pravidla hospodaření s finančními prostředky.

V případě obcí a krajů zákon přesně definuje možné příjmy a výdaje, u svazku obcí toto není blíže stanoveno. **Obsahem rozpočtu** svazku obcí jsou příjmy a výdaje vyplývající z jeho činností v souladu s jeho stanovami. Záleží tedy na jednotlivých svazcích obcí a jejich aktivitách, které druhy příjmů a výdajů se v rozpočtu objeví.

Jako veřejná kontrola působí opatření vyplývající ze zákona¹⁰, která stanoví povinnost svazku obcí zveřejnit návrh svého rozpočtu v členských obcích, a to nejméně 15 dnů před jeho projednáním v orgánu svazku obcí, aby se k němu mohli občané členských obcí vyjá-

⁹ Majetek je tvořen pouze vkladem Fondu národního majetku.

¹⁰ § 39 odst. 3 zákona č. 250/2000 Sb.

dřít. Své připomínky mohou podávat písemně ve lhůtě stanovené při jeho zveřejnění nebo ústně na zasedání svazku obcí při jeho projednávání. Stejně možnosti také platí pro návrh závěrečného účtu. Ten je taktéž předkládán zastupitelstvům členských obcí, a to neprodle ně po jeho schválení. V ostatních aspektech je rozpočtový proces velmi podobný rozpočtovému procesu obcí a krajů.

K 1. srpnu 2004 vstoupil v platnost **zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí** (Tímto zákonem byla současně zrušena vyhláška Ministerstva financí č. 41/2002 Sb., o přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, která danou problematiku upravovala před účinností nového zákona. [20]).

Tento zákon řeší komplexně problematiku přezkoumání hospodaření a zrovnoprávňuje proti předchozí právní úpravě¹¹ postavení obcí a svazku obcí v možnosti volby způsobu přezkoumání. Ty si mohou, bez ohledu na počet obyvatel, požádat o přezkoumání hospodaření krajský úřad nebo zadat přezkoumání auditorovi. Požádat o přezkoumání krajský úřad nebo mu oznámit mu zadání tohoto úkolu auditorovi musí vždy do 30. června kalendářního roku.

Přezkoumání provedené auditorem na rozdíl od první možnosti si však svazek obcí hradí sám. Z tohoto důvodu se může řada svazků přiklánět k přezkoumání krajským úřadem, tedy k „levnější“ variantě. Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření se stává součástí závěrečného účtu.

3.7 Příjmy a výdaje dobrovolného svazku obcí

Struktura a rozsah příjmů a výdajů je závislá na předmětu činnosti a konkrétních aktivitách jednotlivých svazků obcí. Z tohoto hlediska můžeme svazky obcí členit do dvou typů.

V prvním případě se jedná o tzv. **účelový svazek obcí**. Ten své aktivity směřuje pouze do jedné oblasti. Mezi nejrozšířenější aktivity můžeme zařadit například realizaci a opravy kanalizace, stavbu čistíren vod a plynofikaci.

¹¹ Vyhláška č. 41/2002 Sb.

Naopak **rozvojový svazek obcí** se zaměřuje na komplexní rozvoj území, které je vymezeno jeho členskými obcemi. Jeho aktivity směřují do všech oblastí, které mu jako předmět činnosti vymezuje zákon o obcích.

Na svazek obcí lze nahlížet také jako na strategický a výkonný orgán. Úkolem „**strategického orgánu**“ je vytvořit dlouhodobější vizi rozvoje svazku obcí ve formě vypracování strategického dokumentu, integrující ekonomické, sociální, ekologické a další zájmy subjektů jak veřejného, tak soukromého sektoru. Slouží jako prostor pro vyměňování zkušeností a informací mezi členskými obcemi i jednotlivými svazky obcí. V neposlední řadě také pomáhá získávat finanční prostředky z různých programů podpor. Svazek obcí tedy plní jakousi funkci *koordinátora komplexního rozvoje území* a zastřešuje veškeré investiční akce jednotlivých obcí. Příjmová stránka bude z větší části tvořena členskými příspěvky, výdajová poté provozními výdaji, do kterých můžeme zahrnout především výdaje na administrativu, odměny apod.

3.7.1 Příjmy rozpočtu DSO

Základním předpokladem pro dobré fungování činností svazku obcí je zajištění příjmů v potřebné výši a struktuře. Příjmy svazků obcí jsou specifické a definovat je můžeme následujícím způsobem:

- 1) příjmy z vlastní činnosti, včetně příjmů z nakládání s majetkem,
- 2) příjmy z hospodaření subjektů, v nichž má svazek obcí majetkový vklad,
- 3) převod prostředků z vlastních peněžních fondů,
- 4) dotace,
- 5) příjmy návratného charakteru,
- 6) ostatní.

Velikost a struktura **příjmů z vlastní činnosti** závisí na činnosti konkrétního svazku obcí. Patří sem především příjmy za poskytované služby, tzv. uživatelské poplatky. Příjmy **z nakládání s majetkem** závisí na dvou faktorech. Jsou jimi jednak druh majetku, který svazek obcí vlastní, a dále pak rozsah vlastní činnosti svazku obcí.

Jedním z hlavních důvodů pro zakládání nových obchodních společností nebo vstup do již existujících a z nich plynoucích **příjmů z hospodaření těchto subjektů**, je zabezpečení určité veřejné služby. Konečným efektem může být i zlepšení příjmové stránky rozpočtu svaz-

ku obcí. Ten se jako stoprocentní vlastník nebo spoluvlastník podílí na rozhodování o využití kladného výsledku hospodaření a tím si může výrazně zlepšit příjmovou stránku rozpočtu. [6]

Rozpočet nemusí být jediným peněžním fondem používaným pro financování činností svazku obcí. Kromě rozpočtu mohou být součástí finančního systému svazku obcí také **samostatné peněžní fondy**. V této oblasti dávají rozpočtová pravidla svazkům obcí samostatnost.

Nejatraktivnějším druhem příjmu nejen pro svazek obcí, ale i pro ostatní subjekty, ať už se jedná o obec či neziskovou organizaci, jsou **dotace**. Z hlediska poskytovatele je dělíme na:

- **Členské obce** - u členských obcí jako poskytovatelů bude varieta typů dotací nejširší. Základem příjmů pravděpodobně všech svazků obcí jsou pravidelné členské příspěvky jednotlivých obcí. Příspěvky mají formu běžných neúčelových dotací. Měly by dosahovat minimálně takové výše, aby stačily ke krytí nejzákladnějších provozních výdajů a tvořily tak jakousi „jistotu“ mezi příjmy. Podle velikosti a charakteru činnosti svazku může být tento příjem více či méně podstatný.
- **Kraje, Státní rozpočet, státní účelové fondy, Národní fond:** Všechny dotace z tohoto zdroje jsou přísně účelové a jejich čerpání je vázáno na financování akcí, na které byly poskytnuty. Na poskytnutí dotace není právní nárok. Uchazeči o dotaci podstupují určité „výběrové řízení“, na jehož závěru rozhodne příslušný orgán o udělení či neudělení dotace. Podmínkou pro možnost ucházet se o dotaci je vypracování projektu. Především v případě programů Evropské unie se jedná se o poměrně rozsáhlou dokumentaci. Většina programů předpokládá finanční spoluúčast příjemce dotace.

3.7.2 Výdaje DSO

Svazky obcí plní významnou roli při zabezpečování a financování určitých veřejných statků pro obyvatelstvo. Jde o lokální veřejné statky, u nichž je díky úsporám z rozsahu efektivnější, pokud jsou zabezpečovány z rozpočtu většího územního společenství než je samostatná obec. Proto se také jednotlivé obce rozhodly převést zodpovědnost za jejich zajišťování na svazek obcí. Poskytované statky se odráží v rozsahu a struktuře evidovaných výdajů. Ty můžeme stejně jako příjmy dělit podle různých hledisek. Zatímco u příjmů většiny

svazku obcí můžeme předpokládat stejnou strukturu, u výdajů tomu bude naopak. Jejich struktura se bude odvíjet od jednotlivých činností svazků obcí.

3.8 Občané DSO

Jak již bylo dříve zmíněno, je činnost svazku obcí, především řádné plnění veřejnoprávních samosprávných úkolů, pro které byl svazek zřízen, kontrolována samotnými obcemi, které jsou členy svazku. Obsah a rozsah kontroly musí být vymezen ve stanovách.

Také samotní občané obcí, které svazek vytvořily, disponují určitými oprávněními, které zajišťují realizaci principu publicity veřejné správy a zároveň určitou možnost kontroly svazku i ze strany samotných občanů. Občanům obcí, které svazek vytvořily, jsou tak přiznána některá oprávnění. [17]

Občané DSO mají být včas seznámeni s návrhem rozpočtu a závěrečného účtu DSO, aby se k němu mohli písemně nebo při jeho projednávání v orgánu DSO vyjádřit. Toto oprávnění občanů bylo výslovně založeno novelizací zákona k 1.lednu 2003 vložení textu pod písmenem c) současně s formou, jakou lze vyjádření uplatnit. Současně bylo zlepšeno obdobně jako v § 16, že oprávnění mají pouze občané obce starší 18 let. Z toho taktéž vyplývá jejich právo na účast na zasedání orgánu DSO a právo nahlížet do zápisu z jeho jednání. Jinak je občanům též zaručeno právo podávat orgán DSO písemné návrhy na jejich projednání. Vždy se však musí jednat pouze o občany obcí, které jsou v dané době členskými obcemi DSO, nikoliv i občany všech obcí, jež původně svazek vytvořily, i když v mezidobí některé z nich ze svazku vystoupily. [1]

Hlavním zákonem, který meziobecní spolupráci upravuje a povoluje je zákon o obcích. Vedle tohoto zákona tuto problematiku upravují i jiné právní normy. Spolupráce obcí v rámci DSO je využívána v mnoha oblastech samostatné působnosti obce, jako např. zajišťování rozvojových programů obcí či zabezpečení vzdělání pro své obyvatele. Dále je obcím dána možnost vytváření mikroregionů za účelem plnění svých povinností.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DOBROVOLNÉ SVAZKY OBCÍ V ČR

Obce se při výkonu samosprávných funkcí setkávají s řadou problémů a těžkostí, které jsou pro ně samotné obtížně řešitelné. Toto se dotýká zejména malých obcí, které nejsou z důvodů svých materiálních a finančních zdrojů způsobilé tyto samosprávné funkce realizovat. J. Šelešovský k tomuto uvádí: „Velká část jejich finančních prostředků se vynakládá na administrativu, při zajišťování řady služeb nemohou využít úspor z rozsahu, mají zpravidla ztížený přístup k příjmům návratného charakteru a obtížně získávají kvalifikovaný personál.“ [4]

Malé obce mají proti svým větším kolegům nespočet nevýhod. Důvody těchto problémů by se daly rozlišit dvojího typu, a sice na straně jedné **vnitřní omezení rozvoje malých obcí** (možnosti rozvoje, správy a zdrojů malých obcí) a na straně druhé **vnější omezení rozvoje malých obcí** (možnosti zejména politického významu, spolupráce a mezinárodní vlivy)¹².

4.1 Vnitřní omezení rozvoje malých obcí

- **omezené zdroje** – v porovnání s velkými městy a obcemi mají malé obce podstatně větší omezení ve zdrojové základně. Na celém světě je znám problém samospráv malých obcí, které mají omezené možnosti lidských zdrojů do aparátu obce, finančních zdrojů apod. Problematika samosprávy je přitom složitá a všestranná záležitost, vyznačující se nárokem na vysokou flexibilitu. Výsledkem je obecně přímá úměra – čím menší obec, tím nižší kvalita veřejné správy.
- **systemy státní správy v malé míře akceptují dílčí specifika malých obcí** – jde zejména o problémy dotací a investic. Specifické dotace jsou příliš rozdrobené a spíše prohlubují systémem vícezdrojového financování investic administrativně finanční náročnost jejich realizace v malých obcích. Jako další problém se jeví rozpočtové určení daní, které značně upřednostňuje velké obce před těmi malými.

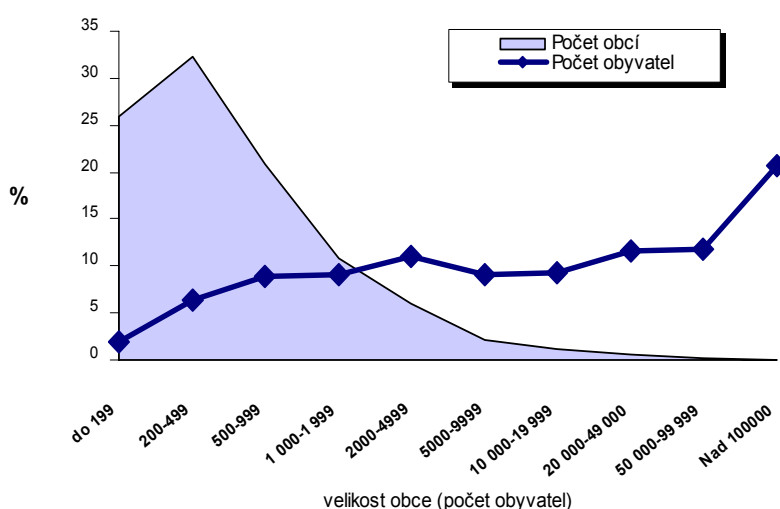
¹² Tesař, L. *Malé obce mají nadále komplikovanou šanci k rozvoji*, [on-line]. [2007-04-21]. Veřejná správa, 2001. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/casopisy/s/2001/0032/32pril1.html>>

- **nízká míra informatizace** – malé obce postrádají účinný nástroj pro získávání potřebných informací. Zánik okresních úřadů situaci ještě zhoršil. Malé obce ve velké míře nemají přístup ani na internet, kde se kumuluje řada užitečných a aktuálních informací. Za posledních deset let výrazně poklesla úroveň statistické informovanosti centrální správy. Centrální orgány si nedostatečně vyměňují data o obcích.

4.2 Vnější omezení rozvoje malých obcí

- **mezinárodní trend globalizace** – velké celky, nejen v průmyslových odvětvích, mají větší šanci přežít. Místní kultura je potírána a mezinárodní rozdíly jsou smazávány ve všech oblastech. Vytváří se monolitní společnost bez hranic a pravidla jsou pro všechny bez rozdílů stanovena stejně. Česká republika je přitom velmi specifická a její odlišnost je i v Evropě málo akceptována a vnímána. V Evropské unii má průměrná obec 1500 obyvatel. V České republice je to přibližně třikrát méně.
- **malý politický vliv malých obcí** – nízký počet voličů žijících ve velkém počtu malých obcí je činí méně zajímavými. Obcí do 500 obyvatel je u nás přibližně polovina, žije v nich ale pouze deset procent obyvatel. Politici se tak více zaměřují na prosazování zájmů větších samosprávných celků.

Obr. 1 Počet obyvatel žijících v obcích ČR v závislosti na velikosti obcí v roce 2006

Zdroj: vlastní zpracování, čerpáno ze statistik ČSÚ, www.czso.cz

V roce 2004 ESF MU realizovala výzkum k problematice malých obcí a současných forem jejich sdružování.¹³ Na otázku „**Jakými cestami je možné řešit problém malých obcí v ČR**“ odpověděli respondenti takto:

- 70,7% vidí řešení v zabezpečení finančních zdrojů (dotace, daňové preference a úlevy atd.)
- 62,7% podporuje členství obcí v DSO
- 50,7% sází na zvýšení metodické pomoci krajů, popř.

Můžeme tedy konstatovat, že DSO představují vhodnou právní i ekonomickou základnu umožňující menším obcím spojovat své zdroje při zajišťování veřejných statků svým obyvatelům. Ale i v této oblasti existují faktory bránící efektivnější spolupráci. Nejzávažnějšími faktory bránící rozvoji zůstávají **legislativa** (její neúplnost i nejednoznačnost zákonů) a dále **faktory ekonomické**. Ty představují náklady na administraci a z toho vyplývající nemožnost dalších prostředků na společné aktivity). Opomenout nelze ani faktory demograficko- sociální, jež jsou odrazem již mnohokrát zmíněného nepoměru v počtu a struktuře obyvatel.

Hlavní iniciativa v rozvíjení spolupráce obcí a v jejich dobrovolném sdružování závisí především na nově ustanovených obcích III. „Nové“ obce III. tato očekávání splňují a vyvíjí v tomto prostoru větší aktivity. Od samosprávných obcí ve svém správním obvodu očekávají výraznější podíl na rozvoji území a sjednocení rozvojových aktivit pomocí společných programů. Rozdíl mezi „novými“ obcemi III. a obcemi III. v bývalých okresech spočívá v lepším prostorovém, technickém i kvalitním personálním vybavení původních obcí III.. Výsledek průzkumu signalizuje menší zájem těchto obcí o ustavování DSO ve svém správním obvodu.

Nicméně i zde nacházíme mezery v legislativě. Územní obvody obcí III. nemají svou samosprávnou reprezentaci a koordinace aktivit obcí v jejich obvodu je tím ztížena. Na rozdíl od zákona o krajích, kde je jednoznačně vymezena metodická pomoc KÚ vůči obcím v kraji, v zákoně o obcích otázky metodické pomoci vůči obcím nejsou takto pregnantně

¹³ Výzkum byl realizován pro projekt MV ČR „Optimalizace právního a ekonomického prostředí pro rozvoj a zvýšení efektivnosti výkonu územní veřejné správy“, rok 2005

formulovány. Ale i přes to některé obce III. metodickou pomoc „svým“ obcím poskytují včetně iniciace aktivit spolupráce obcí a vytváření DSO.

Odpovědi na otázky, jež směřovaly k základním problémům forem spolupráce obcí, jednoznačně ukazují, že obce preferují zakládání DSO a to z 57,3%.

Důkazem je především počet mikroregionů v České republice, jež mají právní formu svazku obcí, který upravuje zákon č. 128/2000 Sb. Podle výpisu ze systému ARIS bylo v České republice k 10. květnu 2007 registrováno 746 dobrovolných svazků obcí. Dle regionálního rozložení je nejvíce svazků obcí registrováno ve Středočeském kraji. Za ním následuje Jihomoravský kraj a kraj Vysočina. Naopak kraj s nejmenším počtem těchto svazků je kraj Karlovarský se svými 13 registrovanými svazky obcí. Příčinu nalezneme např. v samotné rozloze jednotlivých územních celků. (Středočeský kraj zabírá svou rozlohou 11 015 km² téměř 14 % území ČR a je asi 1,9krát větší než průměrná rozloha kraje v ČR). Dále je nutné zohlednit specifika jednotlivých krajů. Kraj Středočeský je silně ovlivněn Prahou, která představuje nejen administrativní centrum, ale také centrum vzdělání, kultury atd., z čehož se odvíjí i hodnota materiální a finanční základny.

4.3 Intenzita a efektivnost meziobecní spolupráce

Tab. 2 Počet dobrovolných svazků obcí dle krajů k 10. 5. 2007

Kraj	DSO	Počet obcí/DSO
Středočeský	136	8,43
Jihočeský	51	12,22
Plzeňský	52	9,63
Karlovarský	13	10,15
Ústecký	40	8,85
Liberecký	34	6,35
Královohradecký	50	8,96
Pardubický	56	8,05
Vysočina	74	9,51
Jihomoravský	118	5,70
Olomoucký	55	7,22
Zlínský	46	6,61
Moravskoslezský	39	7,67
Celkem	764	8,18

Zdroj: zpracováno dle www.ARIS.cz (www.mfcr.cz)

Abychom si mohli vytvořit přesnější představu o intenzitě meziobecní spolupráce v jednotlivých regionech, je potřeba zohlednit počet obcí krajů. Tím se dopracujeme k ukazateli, který nám udává průměrný počet obcí připadající na jeden svazek obcí. Čím je tento ukazatel nižší, tím můžeme meziobecní spolupráci v daném kraji považovat za intenzivnější. Podle následující tabulky tedy můžeme říci, že nejlépe jsou na tom obce v kraji Jihomoravském, Libereckém a Zlínském. Naopak „průměrnou“ spolupráci nalezneme v kraji Jihočeském, Karlovarském a kraji Plzeňském.

Porovnáme-li tedy počet DSO v jednotlivých krajích a výši ukazatele intenzity meziobecní spolupráce můžeme DSO hodnotit jako nástroj pro zvyšování efektivity územní veřejné správy. V porovnání s rokem 2005 se intenzita meziobecní spolupráce a potažmo efektivnost územní veřejné správy dle systému ARIS zvýšila z ukazatele 8,38 na současných 8,18.

Vypovídající hodnota dokazuje, že se obce neustále sdružují, aby zmnožily síly a prostředky při prosazování společných záměrů tzn. aby dokázali efektivněji využít zdrojů za účelem splnění všech povinností, jež jim zákon ukládá.

Dle Tab. 2 lze tedy konstatovat, že obce v Jihomoravském kraji dokázaly nejlépe využít potenciálu spolupráce formou DSO a zefektivnit tak svou činnost. Opomenout nemůžeme ani důležitou roli kraje resp. krajů, jež jsou pro existenci a činnost svazků velmi důležité. Představují nejen důležitý finanční zdroj, ale taktéž vytváří podmínky pro vznik a následné fungování DSO.

4.4 Základní charakteristiky svazků obcí

V oblasti spolupráce obcí doposud proběhlo již několik šetření, výzkumů, dotazníků či anket. Z projektů, jež využily existující a dostupné databáze sdružení obcí, vycházejících z minulých zkušeností s dotazováním, vyplývá, že o základním souboru charakteristik existujících sdružení nelze mnoho říci. Jako příklad poslouží rekapitulace databází a dotazování v roce 2004:

- 1) 377 sdružení na www.mmr.cz,
- 2) 521 sdružení podle www.risy.cz,

- 3) Rozesláno bylo 512 anketních dotazníků¹⁴,
- 4) Navraceno bylo 158 anketních dotazníků.

V důsledku nejistoty v základním souboru tedy nelze mluvit o reprezentativnosti výsledků pro soubor sdružení obcí. V určitých časových intervalech však probíhají statistická šetření či monitoring mikroregionů. návratnost těchto šetření se pohybuje mezi 70 – 100%. Na základě těchto výsledků lze odvodit podrobnější charakteristiky či jiné potřebné informace o sdružení obcí na území ČR.

Nejvíce informací o DSO lze získat o oblasti jejich činnosti. Pomineme-li oblast činnosti dle §50, nabízí se následující struktura aktivit:

- a) Regionální rozvoj
- b) Cestovní ruch
- c) Technická infrastruktura
- d) Životní prostředí

Jako časově nejnáročnější a s negativními konotacemi je uváděna činnost „administrativa“. Co se týká podrobných specifik svazků obcí, má každý svá, determinovaná demografickými i geografickými faktory. Určité znaky mají však DSO společné. Ve své práci jsem je nazvala „**Základními charakteristikami svazků obcí**“. Při jejich určování jsem vycházela ze čtyř publikovaných průzkumů a monitoringu mikroregionů, jež měly právní formu DSO.

Základní charakteristiky DSO jsou popsány v následujících šesti bodech. Svazky obcí, které chtějí fungovat za účelem svého vzniku, by měly splňovat tato kritéria:

- 1) DSO splňuje všechny **podmínky stanovené v zákoně** – bez toho nemohou být DSO.
- 2) Seskupení obcí má **celistvý charakter území** - území má propojené katastrální území jednotlivých členských obcí.
- 3) **Dlouhodobý charakter spolupráce** - spolupráce jednotlivých obcí svazku je postaven na dlouhodobé spolupráci vycházející z její historie.

¹⁴Elektronická anketa projektu „Spolupráce obcí – prvek lokální demokracie a efektivní nástroj samosprávy“, Spolupráce obcí 2005, SOÚ AV ČR

- 4) **Víceúčelový předmět činnosti** – každý DSO sleduje kromě všeobecné prosperity území a obyvatel ještě min. jeden aspekt rozvoje.
- 5) Účelem vzniku DSO je především **zmnožení sil a prostředků při prosazování společných záměrů**.
- 6) Jednotlivé **obce mají v DSO stejné postavení** bez ohledu na velikost – větší obec nemůže přehlasovat menší atd.

Zde je však nutné poznamenat, že **takto formulované základní charakteristiky se týkají funkčních svazků**. Pokud svazek obcí podcení kterékoli z těchto kritérií, nemůže naplňovat účel svého vzniku a taktéž by neměl nést název dobrovolného svazku obcí.

4.5 Svazky obcí v pozici mikroregionu

Svazky obcí – ve své organizačně právní formě – se rozkládají resp. utvářejí na určitém územním prostoru, který je pojmově označován jako mikroregion. Daná kategorie se používá v praxi, v metodických příručkách (např. MMR ČR), je reflektována v teoretických studiích a přístupech, nicméně nenalézá svůj odraz v legislativě. Např. v zákoně č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje se užívá jen termín region, jímž se rozumí celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, okresů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností, obcí nebo sdružení obcí.

Blíže je pojem vysvětlen v tzv. **pracovní definici pro vymezení mikroregionu**: Mikroregion tvoří územně ucelenou část území (součástí tvoří jádrová města a obce) vymezenou přirozenými přírodními, technickými nebo historickými hranicemi nebo pojíci prvky. V obecné formě se jedná i spádové území, které využívá principu soudržnosti, kde obce propojují své zájmy a záměry jednotlivých akcí a aktivit v územně uceleném zájmovém prostoru s cílem vymezení a realizování žádoucích změn ve všech obcích nebo části obcí takto vymezeného území, aniž by byla omezena samostatná působnost členské obce.[4]

Pro vytváření a zejména „správné“ fungování svazků obcí je tedy důležité, zda vzniklé sdružení obcí objektivně odpovídá determinantám území. Jinak řečeno, zda nevznikají náhodná seskupení obcí, které nemají předpoklady pro svůj optimální vývoj.

Vznik mikroregionů je důležitý pro společné prosazování zájmů a záměrů venkovských obcí

a je pozitivním trendem probíhajícím ve venkovském prostoru. Od roku 2000 je v rámci

stejnomeného úkolu prováděn Ústavem územního rozvoje v Brně z pověření Ministerstva pro místní rozvoj monitoring mikroregionů¹⁵.

4.5.1 Monitoring mikroregionů

V letech 2000-2002 bylo šetření „monitoring“ prováděno prostřednictvím referátů regionálního rozvoje okresních úřadů. Údaje získané v dotaznících byly zpracovány a vyhodnoceny v letech 2001-2002 formou grafů za celou republiku a jednotlivé kraje. Data za rok 2002 byla poprvé zpracována do podoby kartogramu, který podával přehled za mikroregiony celé ČR. V roce 2003 poprvé proběhl monitoring mikroregionů prostřednictvím referátů regionálního rozvoje krajských úřadů.

Stejnou formou, tedy prostřednictvím krajských úřadů bylo opakováno dotazníkové šetření i v roce 2004. V tomto roce byla uzavřena dohoda s Ministerstvem vnitra, úsekem pro reformu veřejné správy, o společném postupu při získávání potřebných aktuálních údajů o mikroregionech. Spolupráce v poněkud pozměněné podobě pokračovala i v roce 2005, kdy byly vybrané mikroregiony osloveny z podnětu MVČR rozšířeným dotazníkem, který byl rovněž samostatně graficky vyhodnocen.

V roce 2005 byla poprvé zvolena forma aktualizace dat přímou komunikací s mikroregiony. Dotazníky bylo osloveno více než 500 mikroregionů. Návratnost byla různá podle krajů.

Vedle geografického vymezení mikroregionů je sledována celá řada dalších údajů. Za nejvýznamnější můžeme považovat monitoring rozvojových dokumentů mikroregionů. Velká pozornost je také věnována rozvojovým zónám na území mikroregionů, specifickým hodnotám nebo mezinárodním kontaktům, které jednotlivé mikroregiony navazují.

Vysoké procento mikroregionů má v současné době zpracováno aktuální rozvojový dokument pro svoje území, nebo takový dokument pořizuje. Tyto dokumenty většinou vypracovávají soukromé firmy či rozvojové agentury. Návrhové období dokumentů je nejčastěji stanoveno do roku 2006 - 2010. Časové horizonty jsou však velmi rozmanité.

¹⁵ Monitoring je prováděn na základě požadavků Ministerstva pro místní rozvoj ČR a Ministerstva vnitra ČR.

5 MIKROREGION ZA MORAVÚ

V roce 2005 se z 304 obcí Zlínského kraje 270 sdružovalo do 31 účelových mikroregionů, přitom v jednom z nich byly ještě 3 obce Jihomoravského kraje. Z těchto obcí bylo 71 z okresu Kroměříž, 74 z okresu Uherské Hradiště, 59 ze vsetínského okresu a 66 obcí z okresu Zlín. Zapojení obcí do mikroregionů ve Zlínském kraji představovalo 88,8 % a pohybovalo se od 100 % ve vsetínském okrese do 75,9 % v okrese Zlín.

Mikroregion Za Moravú (dále jen MZM) je součástí celku NUTS II – Střední Morava, do nějž spadá Zlínský kraj. Mikroregion se rozkládá v severní části okresu Uh. Hradiště (P II). Zde splňuje DSO Za Moravú druhou ze základních charakteristik DSO (č.2 - *celistvost území*).

MZM vznikl v roce 2000, kdy došlo vzájemnou dohodou obcí k založení sdružení obcí „Reginu Za Moravú“. O rok později, tedy v roce 2001, byl vytvořen v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích „Dobrovolný svazek obcí“. (Splněno základní kritérium DSO č.1 - *vše dle zákona*). Původně bylo zakladatelských obcí jedenáct, v současné době tento počet klesl na 10. V roce 2004 se obec Prakšice rozhodla vystoupit a vstoupila do jiného DSO. Důvodem nebylo nic jiného než finance.

V současnosti čítá MZM 10 členských obcí – **Bílovice, Březolupy, Částkov, Kněžpole, Mistřice, Nedachlebice, Pašovice, Svárov, Topolná a Zlámanec**. U všech obcí převažuje obytná funkce¹, takže v uspokojování poptávky po ostatních funkcích jsou závislé na střediscích (zejména Uh. Hradiště, Zlín). **Centrem** mikroregionu je **obec Bílovice**, která je střediskem lokální úrovně.

5.1 Charakteristika území

Územní celek sousedí na východě s mikroregionem Luhačovské Zálesí, na severu s mikroregionem Otrokovicko, na západě s mikroregionem Staroměstsko a na jihu s mikroregionem Uherskobrodsko. Svou severní a východní částí zároveň tvoří hranici se Zlínským okresem.

¹ Rozeznáváme tři základní funkce sídel – obytnou, pracovní a obslužnou.

Po ekonomické stránce mikroregion patří k podprůměrně vyspělým oblastem v rámci Zlínského kraje. To je ovlivňováno i polohou v jádru zlínské aglomerace, v blízkosti Uh. Hradiště, Uh. Brodu a Zlína a především tím, že na území mikroregionu nejsou významnější průmyslové podniky. Právě blízkost center má ještě další vlivy:

- způsobuje, že převážná část obyvatel mikroregionu do center jako Uh. Hradiště a Uh. Brod dojíždí za prací

Z hlediska výrobních potenciálů se jedná o zemědělskou oblast. Na území mikroregionu nebyly a nejsou významnější průmyslové podniky. Ve velké části mikroregionu má velmi příznivé přírodní podmínky zemědělská výroba, která je však v posledních několika letech v útlumu. V mikroregionu převažuje řepařsko - obilnářská výrobní oblast. Důvod pro potřebu zemědělství spočívá v jeho významu - v **zachování hodnotné kulturní krajiny**.

Celková rozloha mikroregionu činí 81,33 km². Touto rozlohou se rozprostírá na 2 % území nového Zlínského kraje. Celkový počet obyvatel mikroregionu činí 12 243, což se na celkovém počtu obyvatel kraje podílí 2%. Největší katastr v mikroregionu má obec Březolupy, a to 1580 hektarů, nejvíce obyvatel však mají Bílovice (1674 obyvatel). Naopak nejmenší katastr zaujímá obec Svárov (191 ha) a též je nejméně zalidněnou obcí (255 obyvatel).

Tab. 3 Základní charakteristiky MZM

Název obce	Rozloha v km ²	Počet obyvatel (k 1.1.2006)	Hustota zalidnění
Bílovice	6,57	1 674	254,87
Březolupy	15,80	1 583	100,20
Částkov	6,59	397	60,28
Kněžpole	9,29	1 097	118,03
Mistřice	10,01	1 167	116,56
Nedachlebice	11,59	803	69,28
Pašovice	4,84	715	147,73
Svárov	1,91	255	133,65
Topolná	10,38	1 574	151,64
Zlámanec	8,10	290	35,79
MZM	85,1	9 555	112,31

Zdroj: www.czso.cz, vlastní výpočty

Orgány sdružení

MZM ustanovuje v článku VII orgány sdružení, kterými jsou:

- **Valné shromáždění** – nejvyšší orgán sdružení, momentálně čítá 10 členů (každá členská obec má zvoleného zástupce).
- **Správní rada** – řídí činnost sdružení, skládá se ze 3 členů, **předsedkyní SR** byla zvolena p.Bilavčíková.
- **Dozorčí rada** – dohlíží na správný chod sdružení, má taktéž 3 členy.

V průběhu existence MZM proběhly již dvakrát komunální volby. Všechny obce v regionu jsou zastupovány svými starosty či starostkami až na Mistřice, kde mají uvolněnou místostarostku. Po komunálních volbách došlo ke změně zástupců jednotlivých obcí v MZM a to na základě doručeného usnesení z jednotlivých obcí, které si je volí jednotlivě na svých zasedáních.

5.2 Předmět činnosti MZM

Článek III zakládací listiny hovoří ve třinácti bodech o oblastech, v nichž má probíhat hlavní cesta spolupráce obcí MZM vedoucí k určitému vývoji daného regionu. Z tohoto hlediska se MZM řadí mezi rozvojové svazky obcí. Předmětem činnosti MZM jsou:

- 1) Regionální rozvoj a územní plánování
- 2) Doprava a komunikace, veřejná doprava
- 3) Ochrana životního prostředí, především ochrana přírody
- 4) Problematika nezaměstnanosti, dopravní obslužnosti, bydlení aj.
- 5) Hospodářský rozvoj, zejména podpora drobného a středního podnikání
- 6) Rozvoj zemědělství, údržba krajiny a rozvoj venkovských sídel
- 7) Zdravotnictví a soc. péče
- 8) Kultura, volný čas, sport, prevence kriminality
- 9) Turistika, agroturistika a cykloturistika
- 10) Vzájemná pomoc v případě živelných pohrom a jiných katastrof
- 11) Vzdělávací, informační a publikační činnost
- 12) Zajištění jiných činností k dosažení cílů vyplývajících z těchto stanov
- 13) Budování infrastruktury

V oblasti činnosti MZM jsem požádala pana Ing. Kuklu (pověřenou osobu MZM) o rozhovor. Níže je uveden komentář k jednotlivým akcím, které byly doposud uskutečněny v rámci spolupráce obcí MZM.

„V oblasti rozvoje byl v roce 2000 vypracován strategický rozvojový plán. Tento plán se zpracovával se státní dotaci ve výši cca 80%, jako prioritní dokument pro získání dotací pro následující akce.¹⁶ V oblasti č. 11 bylo realizováno infocentrum v knihovně v Bílovicích. Akce byla dotována cca 80% a celkové náklady činily cca 60.000,- Kč.

Zatím největší akce, jež proběhla v rámci spolupráce našich obcí, byly CYKLOTRASY - značení a propagační materiál. Samotná realizace probíhala v letech 2002 – 2003. Celkové náklady činily 320.130 Kč.“

Způsob dotování je uveden v následující tabulce, která představuje hospodaření MZM v roce 2002.

Tab. 4 Hospodaření MZM v roce 2002

příjmy	členské příspěvky od obcí	31 000,00 Kč
	investiční dotace od obcí	100 001,00 Kč
	ostatní neinvestiční dotace ze SR	25 000,00 Kč
	ostatní investiční dotace ze SR	175 000,00 Kč
	úroky z BÚ	1 656,25 Kč
	příjmy celkem	332 657,25 Kč
výdaje	cyklotrasa	320 130,00 Kč
	regionální správa	12 915,00 Kč
	výdaje celkem	333 045,00 Kč
	zůstatek na BÚ k 31.12.2001	18 594,48 Kč

Zdroj: Zpráva o hospodaření MZM v roce 2002

„V pozadí nezůstala ani oblast sociální péče. Tato investiční akce se uskutečnila v obci Nedachlebice. Postaven byl dům s pečovatelskou službou. Zbudován byl sice až na druhý pokus, ale na druhé straně sehnali na realizaci téměř 100% dotaci.“

Uvedené odpovědi na otázky o činnosti MZM mě vedly k položení jediné otázky, která zní: **Představuje sdružení MZM snazší cestu k získání peněžních prostředků z grantů a fondů EU?(i pro jednotlivé obce).**

¹⁶ Vypracovaný rozvojový plán je jednou z podmínek pro získání dotací.

„Toto byl jeden z hlavních důvodů založení MZM a po poslední valné hromadě také „jediný“ důvod pro jeho fungování. Jedinou a hlavní činností našeho MZM pro rok 2007 a další jsme na základě návrhu odsouhlasili „partnerství“ pro jednotlivé obce při žádostech o peníze z EU.“

Budeme-li se nyní ptát na účel vzniku DSO Za Moravú, jako odpověď nabízí se *zmnožení sil a prostředků při prosazování společných záměrů*. (základní charakteristika č.6)

5.3 Majetek svazku obcí MZM

Majetek MZM je tvořen pouze majetkem, který sdružení obcí nabylo jako celek. Žádná obec nevložila majetek do rukou MZM. V následující tabulce (Tab.5) je rozepsána struktura majetku za celou dobu existence sdružení. Od roku 2000 se za dobu šesti let podařilo MZM vytvořit majetek v hodnotě přes půl milionu korun. V průměru připadá cca 91 tis.Kč na jeden rok. Nejhodnotnější položku představují již zmíněné „Cyklotrasy“, jež byly zařazeny do majetku MZM v roce 2004. Poslední nárůst majetku je zaznamenán v roce 2005.

Tab. 5 Struktura majetku MZM v letech 2000 - 2006 (v Kč)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	k 31.12	k 31.12	k 31.12	k 31.12	k 31.12	k 31.12	k 31.12
Strat. plán rozvoje MZM	129 000	129 000	129 000	129 000	129 000	129 000	129 000
Softwer „Dotace“		15 500	15 500	15 500	15 500	15 500	15 500
Projekt „Cyklotrasy			50 000	50 000			
Nedokončené investice			226 600	226 600			
Cyklotrasy							
Informační tabule 11ks				38 115			
Cyklotrasy					314 715	314 715	314 715
Stojany na mapy						26 637	26 637
CELKEM	129 000	144 500	421 100	459 215	459 215	485 852	485 852
BÚ	9 955	18 594	18 381	32 355	50 392	65 896	82 453

Zdroj: Evidence majetku MZM

5.4 Hospodaření svazku obcí MZM

Největší příjem, takměř jako u všech sdružení obcí, tvoří přijaté dotace. Stálý příjem představují dotace od členských obcí. MZM má stanovenou taxu 3 Kč/obyvatele. Kapitálové příjmy představují úroky z vkladů nebo náhodný příjem za reklamu. Největší obnos výdajů tvoří mandatorní výdaje a stále se zvyšují. Kapitálové výdaje jsou určeny na investiční akce nebo na dotace jednotlivým obcím při individuálních investičních akcích. Společné

investiční akce probíhaly doposud tak, že bylo vždy předem dohodnuto, jakým systémem se budou podílet jednotlivé obce na straně vstupů tak na straně výstupů. Z tohoto pohledu je možné poukázat, že obce mají stejné postavení (*základní charakteristika č.5*).

Tab. 6 Hospodaření MZM v letech 2000 – 2006 (v Kč)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2005
Třída 1 - Daňové příjmy							
Třída 2 – Nedaňové příjmy							12 000
Třída 3 – Kapitálové příjmy	39	394	1 656	1 168	30 716	3 030	632
Třída 4 - Přijaté dotace	139 323	30 960	331 075	97 044	28 404	28 455	28 659
Příjmy celkem (po konsolidaci)	139 362	31 354	332 731	98 212	59 120	31 485	41 291
Třída 5 - Běžné výdaje	406	7 215	12 915	57 500	26 338	12 978	15 205
Třída 6 - Kapitálové výdaje	129 000	15 500	320 130	26 637	14 745	3 000	9 728
Výdaje celkem (po konsolidaci)	129 406	22 715	333 045	84 137	41 083	15 978	24 933
Financování (kumulativně)	9 955	18 594	18 381	32 355	50 392	64 896	82 453

Zdroj: Zpráva o hospodaření MZM za rok 2000 - 2006

Kromě výjimky v prvním a třetím roce hospodaří MZM z rozpočtem v rozsahu několika desítek tisíc. Samozřejmě, že zde rozhoduje i velikost a počet obcí, které jsou sdruženy. Jiný rozpočet bude mít svazek obcí sestávající např. ze 30 členů.

5.5 Strategie rozvoje MZM

Strategii rozvoje MZM vypracovala Rozvojová regionální agentura východní Moravy.

Tato strategie by se měla stát dokumentem, kolem kterého se soustředí všechny důležité subjekty MZM a jejichž cílem je podpořit rozvoj jejich území. Právě tato spolupráce všech zúčastněných subjektů, ať už ze státní správy, samosprávy, podnikatelské sféry, nestátních organizací či občanských a zájmových sdružení a také důsledné sledování budoucího vývoje a jeho vývojových tendencí či změn, jsou zásadním předpokladem pro další rozvoj sledovaného území MZM.

Na základě socioekonomické analýzy MZM byla provedena SWOT analýza (analýza vnitřních a vnějších vlivů), jejímž úkolem bylo analyzovat současný stav, ve kterém se sledované území nachází a určit tak silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení. Analyzovány byly oblasti :

- Průmysl a podnikání, zemědělství a lesnictví
- Lidské zdroje

- Technická a občanská infrastruktura
- Cestovní ruch
- Životní prostředí a přírodní zdroje.

Výsledky analýzy potvrdily známé nedostatky na území MZM. Ty, jež představují nedůležitější artikly pro rozvoj území byly uspořádány do šesti prioritních os.

- Ekonomický rozvoj
- Technická infrastruktura
- Lidské zdroje
- Životní prostředí
- Cestovní ruch
- Aktivity obcí k prospěchu svých občanů, které jsou v relaci s cíli plánu rozvoje mikroregionu

Každá osa je rozdělena na opatření a aktivity, které opatření naplňují. Vzhledem k tomu, že od vypracování tohoto strategického plánu uplynulo 6 let, můžeme hodnotit, jak dalece je plán naplňován. Vzhledem k době trvání spolupráce můžeme konstatovat, že sdružení obcí MZM splnilo další ze základních charakteristik DSO (*číslo 3. dlouhodobý charakter spolupráce*).

Dříve než se pokusím o hodnocení, ráda bych věnovala ještě pár slov samotnému strategickému plánu rozvoje MZM. Celkové zpracování tohoto dokumentu má charakter spíše doporučení. Některé cíle, jež byly stanoveny mi nepřipadají moc reálné. Zejména v oblasti cestovního ruchu. Z této pozice si myslím, že přeceněné možnosti se někdy mohou stát spíše demotivujícími.

5.6 Vyhodnocení činnosti DSO Za Moravú (MZM)

Nyní se vrátím k hodnocení činnosti DSO Za Moravú, jež v rámci mikroregionu funguje v oblastech, které doplňují a rozšiřují oblasti činnosti DSO. (Naplnění poslední ze základních kritérií funkčních DSO – *č.4 víceúčelový předmět činnosti*).

Abychom se vůbec dostali k tomu, zda MZM splňuje účel své činnosti, musíme nejdříve znát důvod, proč se rozhodly obce spolupracovat a proč si zvolily právě formu dobrovolného svazku obcí. Na samotném počátku starostové jednotlivých obcí organizovali setkání se starosty z okolních obcí (řádově od roku 1990-91).

Jako první společný problém řešili dopravní obslužnost (ČSAD versus Housacar a výše příspěvku). Na setkáních, které měly neformální charakter si především vyměňovali své zkušenosti z každo-

denních starostí co se týká chodu obce, dodavatelů služeb pro obec, zákonných norem apod. Postupem času se ukázalo, že setkání nejsou bez výsledku. Vyšlo najevo, že obce sužují stejné problémy a jejich řešení nacházely ve spojení se sousedními obcemi. Nejlépe je možná demonstrace právě na dopravní obslužnosti.

Oficiálně potvrdily obce spolupráci v roce 2000, kdy vytvořily zájmové sdružení PO. O rok později bylo sdružení dle nového zákona přetransformováno na DSO. Prioritou spolupráce obcí formou DSO stále zůstává, že představují efektivní nástroj pro čerpání z různých zdrojů, což si myslím představuje pádný argument pro spolupráci právě touto cestou. MZM dokázal přejít na platformu DSO bez problémů. Zda dokáže využít všech možností, které skýtá, zůstává otázkou.

Budeme-li se ptát, jakou mírou zvyšuje MZM efektivitu územní veřejné správy na svém území, můžeme vycházet z předešlých odstavců. Obce si vyměňují poznatky o chodu obce, způsobu financování, dodavatelích atd. Dokážou si navzájem poradit a zefektivnit svou činnost. Když k tomu přidáme společné investiční akce a projekty, dostáváme výsledek značného posunu ve výkonu ÚVS v území.

MZM se v posledních dvou letech potkává s nečinností ze strany několika sdružených obcí. Zastupitelstva těchto obcí asi nevidí důvod, proč spolupracovat. Největší překážku ve spolupráci vidím v selhání lidského faktoru. MZM čítá 10 členů, z nichž se asi 2 – 3 přistupují k problému aktivně a snaží se vymyslet, jak spolupracovat a vedou možné projekty budoucí spolupráce. Další skupinku tvoří obce, které se více či méně „svezou“ s předešlými. Na konci celé řady se ocitají členové pasivně vyčkávající. Z celou situaci mohou pohnout nový zastupitelé obcí, kteří přišli po posledních komunálních volbách v roce 2006.

Celková situace v MZM se taktéž odráží v plnění strategického plánu rozvoje, který se z pohledu vytýčených cílů trochu zbrzdil. Po dokončení projektu „Cyklostezky“ a zbudování informačních tabulí, přichází nejvíc zkrátka oblast cestovního ruchu. Bohužel v této oblasti došlo dle mého názoru k přecenění možností daného regionu.

Shrnu-li poznatky o činnosti MZM, mohu říci, že splňuje všechna základní kritéria funkčních DSO. Takměř všechna jsou splněna ze 100%, zbývající mají pouze charakter nutné podmínky. Jinak roli DSO jako faktoru zvyšování efektivity ÚVZ hrál i nadále hraje

MZM na slušné úrovni. Pro daný cíl spolupráce si obce zvolily správný způsob. Akorát nedokážou nebo nechtějí využít všech možností, kterými disponuje.

Rozvoj jako takový zaznamenávají všechny obce. Problémem je absence činnosti na společné bázi v poněkud větším měřítku.

5.7 Doporučení pro další spolupráci v MZM

Jako prioritní vidím uvědomění každé z členských obcí, zda mají i nadále zájem pokračovat ve spolupráci formou DSO MZM. Pokud se rozhodnou pokračovat, měli by zhodnotit svůj dosavadní přístup a vyvodit závěry, které budou směrodatné pro další rozhodování při budoucí spolupráci.

Sejdou-li se zastupitelé obcí v duchu další spolupráce, mohou začít další jednání. Do této fáze není možné uvažovat o společném rozvoji. Následující doporučení vycházejí z mých dosavadních poznatků o činnosti MZM.

- Zhodnotit dosavadní plnění strategického plánu
- Na základě výsledků hodnocení naplánovat budoucí aktivity dle **reálných možností** MZM
- Pozornost věnovat i občanům – důležitou součástí rozvoje představuje *corporate identity*
- Stanovit roli koordinátora činností – vzhledem k finančním možnostem DSO vybrat ze svého středu nebo vybírat z vnějších zdrojů (oslovení studenta z oboru)
- Více komunikovat – nejen uvnitř, ale i s okolím

ZÁVĚR

Jak již bylo mnohokrát řečeno, stávající legislativa umožňuje určitým způsobem problémy řešit, ale z provedených rozborů a průzkumů vyplývá, že pro spolupráci obcí stále zůstává překážkou roztržitost a nekomplexnost stávající právní úpravy sdružování obcí a také ekonomické faktory. Bohužel ani po šesti letech platnosti nové úpravy zákona o obcích není vytváření svazků dostatečně finančně podporováno.

I přes to, že se potvrzuje vhodnost právní formy DSO jako efektivního nástroje realizace projektů rozvoje především venkovských oblastí ČR, není dle mého názoru této problematice věnována dostatečná pozornost. Právě z tohoto důvodu jsem si za hlavní cíl práce stanovila poskytnutí komplexního pohledu nejen na možnosti spolupráce obcí, ale také seznámení se s chodem konkrétního dobrovolného svazku.

Z celkového pohledu spolupráce obcí formou DSO a intenzity meziobecní spolupráce v rámci České republiky usuzuji, že jednotlivé obce dokázaly přijmout tuto formu spolupráce bez problémů a považují ji za nejvíce efektivní. Pro její zvýšení bych doporučila, aby se svazky obcí zaměřily více na své obyvatele a hledaly aspekty rozvoje i v této rovině. Jelikož má – li se něco rozvíjet, musí se mít co rozvíjet. Proto je nutné, aby si občané byly vědomi toho, kde žijí a měli zájem o prosperitu „svého“ území.

Část práce byla věnována svazku obcí v pozici mikroregionu. V posledních letech se často vyzdvihuje zakládání mikroregionů s tím, že mohou být v určitých oblastech pro členské obce podporou v jejich rozvoji. Dokladem myšlenky může být mimo jiné značný počet obcí, které se zakládání mikroregionů účastní. Za celou republiku je v některém z mikroregionů sdruženo necelých 80 % všech obcí. Podle provedeného dotazníkového šetření se mikroregiony zaměřují zejména na všeobecný rozvoj daného regionu, jeho propagaci, společný postup při získávání prostředků z různých fondů (krajských, státních či fondů Evropské unie). Pro malé obce (do 300 obyvatel) je mikroregion důležitý pro vybudování inženýrských sítí, na které by obec sama nedosáhla.

Většina obcí je s činností mikroregionů spokojena a vidí založení mikroregionu jako přínosné. Přesto se i zde najdou určité obtíže, které mohou činnost mikroregionu oslabit nebo přímo ohrozit hospodaření členských obcí.

Při hodnocení činnosti konkrétního DSO mikroregionu Za Moravú, jež jsem si zvolila pro praktickou část, jsem narazila kromě finančních problémů na zásadní problém nazývaný „selhání lidského faktoru“. Bohužel zde neexistuje žádný jiný lék, než lidské uvědomění a následné napravení chyb. Nepochybuji o tom, že si obce zvolily pro daný cíl spolupráce správný způsob. Akorát nedokážou nebo nechtějí využít všech možností, kterými disponuje.

Závěrem bych chtěla poukázat, že opomíjení dané problematiky má i své „kladné“ stránky. Díky nim se otevírá prostor nejen pro odbornou veřejnost, ale také vysoké školy pro bližší zkoumání témat, které jsou s dobrovolnými svazky obcí spojeny. Jako příklad lze uvést možná témata diplomových či bakalářských prací, která by se zaobírala řízením svazků obcí, účetnictvím nebo úspěšností při získávání dotací a jejich následného využívání v praxi. Přínos by nebyl jen na straně autorů, ale také na straně svazků obcí, které by měly díky takto vedeným pracím, možnost zamyslet se nad vlastní činností a případně vylepšit nedostatky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- [1] MATRASOVÁ, E., ŠLAUF, V. *Zákon o obcích (obecní zřízení) s komentářem*. 2. vydání. Praha: Polygon, 2003. 312 s. ISBN 80-7273-048-7.
- [2] KOUDELKA, Z., ONDRUŠ, R., PRŮCHA, P. *Zákon o obcích (obecní zřízení) komentář*. 3. vydání. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-525-7.
- [3] KOUDELKA, Z. *Obce a kraje (podle reformy veřejné správy v roce 2000)*. 1. vydání. Praha: Linde, 2000. 230 s. ISBN 80-7201-250-9.
- [4] ŠELEŠOVSKÝ, J.: *Dobrovolné svazky obcí jako faktor efektivnosti územní veřejné správy*. In STRECKOVÁ, Y. A KOL.: *Reforma veřejné správy a veřejných financí a faktory efektivnosti rozvoje regionů*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. kapitola B2, s.44 – 54. ISBN 80-210-3074-7.
- [5] PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: Management press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.
- [6] KONEČNÁ, L.: *Rozpočet dobrovolného svazku obcí*. Brno, 2002. Diplomová práce na Ekonomicko-správní fakultě Masarykovy univerzity na katedře veřejné ekonomie. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Jan Šelešovský, CSc.
- [7] KADEČKA, Stanislav. *Právo obcí a krajů v České republice*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-794-4.
- [8] Regionální rozvojová agentura východní Moravy. *Strategický plán rozvoje mikroregionu Za Moravú*. Zlín: RRA, 2000.

Právní předpisy

- [9] Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- [10] Občanský zákoník č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- [11] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- [12] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

- [13] Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.
- [14] Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě
- [15] Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů.
- [16] Obchodní zákoník č. 513/1991 Sb.

Elektronický seriál

- [17] Frumarová, K. *Formy spolupráce obcí podle zákona o obcích (část 1)* [on-line]. [2007-03-10]. Veřejná správa, 2002, č. 38. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/casopisy/s/2002/0038/konzult.html>>.
- [18] Frumarová, K. *Formy spolupráce obcí podle zákona o obcích (část 2)* [on-line]. [2007-03-10]. Veřejná správa, 2002, č. 39. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/casopisy/s/2002/0039/konzult.html>>.
- [19] *Návrh věcného záměru novely zákona o obcích (nová forma meziobecní spolupráce)* [on-line]. [2007-03-14]. Praha: Ministerstvo vnitra, 2005. Dostupný z WWW: <http://www.mvcr.cz/odbor/reforma/nov_obce.html>.
- [20] Kotvalová, J. *Meziobecní spolupráce* [on-line]. [2007-03-10]. Veřejná správa, 2001, č. 6. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/casopisy/s/2001/0006/6konz.html>>.
- [21] Kroupa J. *Přezkoumávání hospodaření za rok 2004 podle nové právní úpravy (část I.)* [on-line]. [2007-03-10]. Veřejná správa, 2005, č. 32. Dostupný z WWW: <http://www.mvcr.cz/2003/casopisy/vs/0532/konz_info.html>.
- [22] *Monitoring mikroregionů 2005* [on-line]. [2007-04-16]. Brno: Ústav územního rozvoje. Dostupný z WWW: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=2208>>.

Jiné zdroje

- [23] Interní zdroje mikroregionu Za Moravů.
- [24] Rozhovor s pověřenými osobami mikroregionu.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod.	s podobně
č.	číslo
např.	například
odst.	odstavec
písm.	písmeno
Sb.	sbírka
tj.	to je
tzv.	tak zvaný
Ust.	ustanovení
ČR	Česká republika
DSO	Dobrovolný svazek obcí.
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MZM	Mikroregion Za Moravú
Obce III.	Obce III. stupně – obce s rozšířenou působností
PO	Právnícká osoba
ZO	Zákon o obcích.
ÚVS	Územní veřejná správa

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Počet obyvatel žijících v obcích ČR v závislosti na velikosti obcí v roce 2006 33

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1 Velikostní struktura obcí v České republice k 1.1.2001 a k 31.12.2006.....</i>	<i>12</i>
<i>Tab. 2 Počet dobrovolných svazků obcí dle krajů k 10. 5. 2007</i>	<i>35</i>
<i>Tab. 3 Základní charakteristiky MZM</i>	<i>41</i>
<i>Tab. 4 Hospodaření MZM v roce 2002.....</i>	<i>43</i>
<i>Tab. 5 Struktura majetku MZM v letech 2000 - 2006 (v Kč)</i>	<i>44</i>
<i>Tab. 6 Hospodaření MZM v letech 2000 – 2006 (v Kč)</i>	<i>45</i>

SEZNAM PŘÍLOH

P I MIKROREGIONY PODLE PRÁVNÍ FORMY VZNIKU

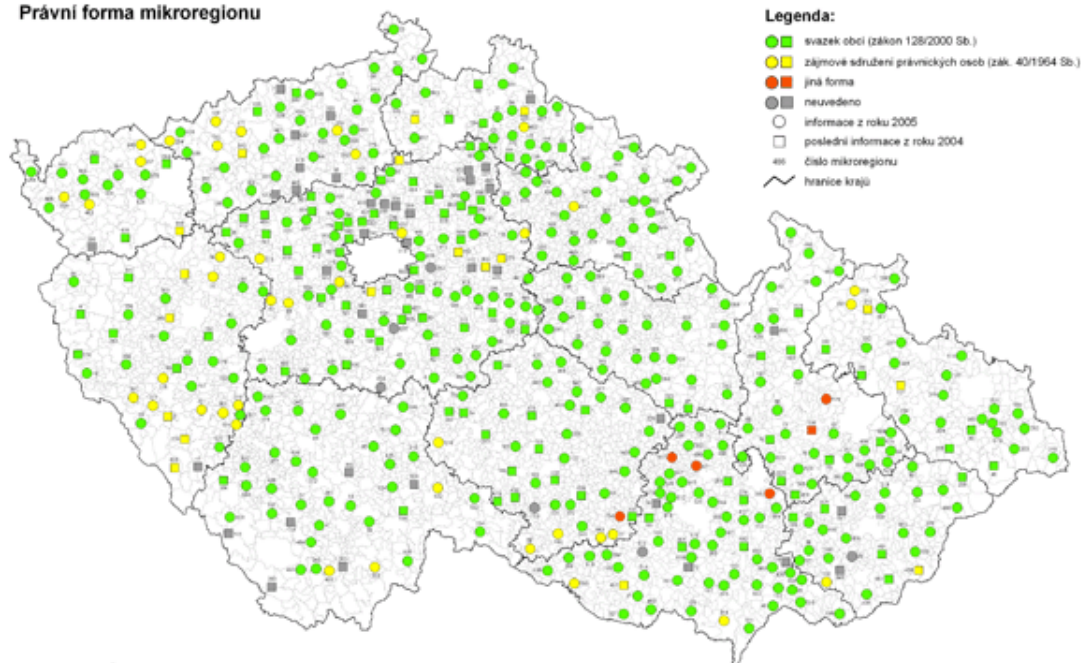
P II PROSTOROVÉ VYMEZENÍ MIKROREGIONU ZA MORAVÚ

P III VELIKOSTNÍ KATEGORIE OBCÍ MIKROREGIONU ZA MORAVÚ

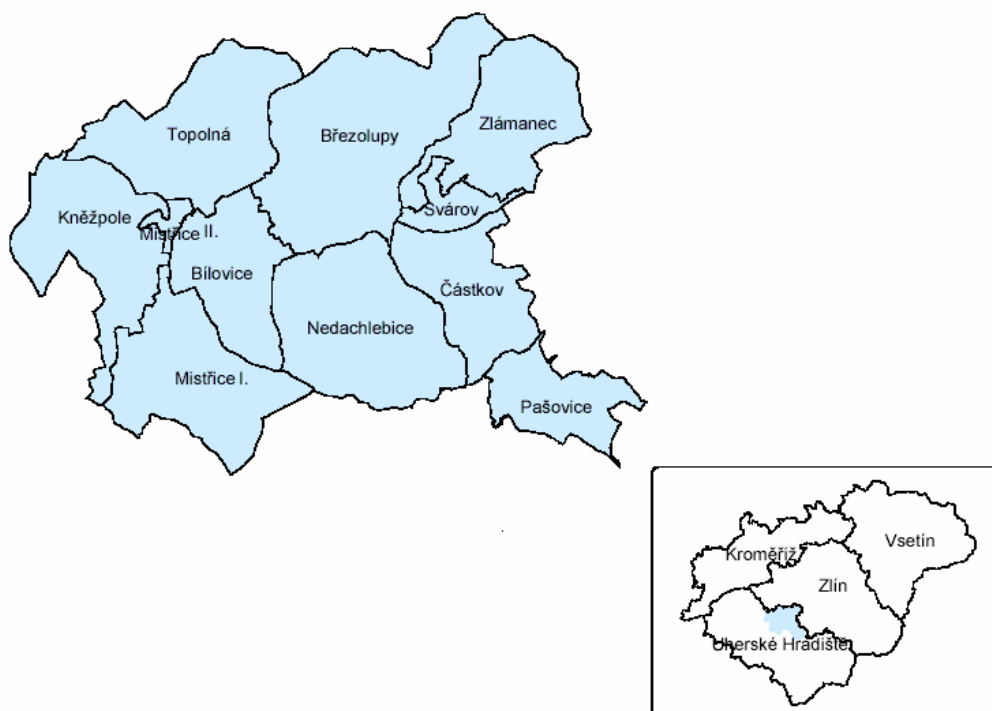
**P IV STRUKTURA OBYVATEL MZM PODLE POHLAVÍ A PRŮMĚRNÉHO
VĚKU (K 31. 12. 2006)**

PŘÍLOHA P I: MIKROREGIONY PODLE PRÁVNÍ FORMY VZNIKU

Mapa 2
Právní forma mikroregionu

PŘÍLOHA P II: PROSTOROVÉ VYMEZENÍ MIKROREGIONU ZA MORAVÚ

PŘÍLOHA P III: VELIKOSTNÍ KATEGORIE OBCÍ MZM

Velikostní skupina obce	Počet obcí	Podíl obyvatel (v%)
- 199	0	0
200 – 499	3	9,9
500 – 999	2	15,9
1 000 – 1 999	5	74,2
Úhrn	11	100

PŘÍLOHA P IV: STRUKTURA OBYVATEL MZM PODLE POHLAVÍ A PRŮMĚRNÉHO VĚKU (K 31. 12. 2006)

Název obce	Počet obyvatel			Průměrný věk		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Bílovice	1674	819	855	38,9	37,8	40,0
Březolupy	1583	796	787	39,9	36,6	43,3
Častkov	397	202	195	39,9	38,7	41,1
Kněžpole	1097	546	551	38,3	36,9	39,7
Mistřice	167	577	590	38,5	36,6	40,4
Nedachlebice	803	391	412	41,0	39,3	42,7
Pašovice	715	347	368	38,5	36,8	40,2
Svárov	255	130	125	39,7	38,1	41,4
Topolná	1574	767	807	38,8	35,7	41,7
Zlámanec	290	152	138	40,8	38,5	43,2
úhrn	9555	4727	4828	39,4	37,5	41,1